

MPHATO

1

TLHAHLAMORUTIŠI

Platinum

Mabokgoni a Bophelo

J. Mansfield • S. Mahomed • L. Shaw • C. Gleeson-Baird

Ke ka lebaka la eng re lekola baithuti?

Re lekola baithuti go:

- Hwetša seo ba šetšego ba se tseba gomme o age godimo ga tsebo le maitemogelo ao.
- Hlokomela tšwelopele ya moithuti yo mongwe le yo mongwe go hwetša seswantšho sa tšwelopele ya moithuti mo lebakeng la nako, e sego fela ka letšatši le tee goba beke e tee.
- Bona ge eba moithuti a hlabologa ka kakaretšo goba ge eba ba nyaka thekgo dikarolong tše itšeago.
- Lemoga mapheko a go ithuta gomme o hwetše ditsela tša go thuša moithuti go fenyha tše ka bokgoni bja gagwe.
- Aga seswantšho se se tletšego sa moithuti yo mongwe le yo mongwe, o kwešiše maatla a bona, ditlhohlo le dikgahlego le dinyakwa tše itšego.

Tekolo e akaretša mekgwa ya go fapafapana ya go ela kgatelopele le kwešišo ya baithuti. Dikelo tša ka mehla di go thuša go bona ka fao baithuti ba swarago dikgopolo le go šomiša mabokgoni a bona gabotse ka gona. Mo kगतong ya motheo, tefo ya kelo ye e tšwelago pele ya go hlokomela tšwelopele ya moithuti ye e tšwelago pele le go šoma gabotse ka go ruta. Se se go kgontšha go sekaseka mekgwa ya gago ya go ruta le go gola ga moithuti, go go thuša go tšea diphetho tše di nago le tsebo, tša taetšo tša letšatši le letšatši.

Tekolo ya go ithuta ka tlhago e kopantšwe tshepedišong ya gago ya go ruta, moo mekgwa ya go thabiša, ya go kgahliša le ya thekgo e hlohleletšago go tšea karolo ka mafolofolo go tšwa go baithuti. E thuša go lemoga moo baithuti ba nyakago thekgo ye ntši le go hlahla taetšo ya gago go fihlelela dinyakwa tša bona.

Ela tlhoko nakong ya mešomo
Lebelela ka
moo baithuti ba
batamelago mešomo
le go botšiša dipotšišo
tša tlhahlo go e
thekga.

Menwana e megolo
godimo, menwana e
megolo fase
Šomiša se ka morago
ga thuto bjalo ka
tshekatsheko ya ka
pela ya kwešišo ya
baithuti.

Dithekete tša go tšwa
Barutwna ba thala
goba ba ngwala selo
seo ba ithutilego sona
mafelelong a thuto go
laetša kwešišo

Nagana ka go abelana
ka bobedi
Baithuti ba nagana ka
botee, go boledišana
le mogwera le go
abelana le phapoši go
sekaseka kwešišo

Ditshwayotshwayo
tša dithaka
Baithuti ba abelana
mošomo le bao ba
tsenago le bona ka
phapošing le go fa
ditshwaotshwayo tše
bonolo tše di agago
go naganišiša ka
mošomo wa bona.

Dijenale tša go ithuta
Baithuti ba boloka
dijenale go ngwala
seo ba ithutilego
sona, ba fa temogo ya
tšwetšopele ya bona.

Mešomo le dipapadi
tša sehlopha
Mešomo ya go
thabiša, ya tirišano
e go dumelela go
lebelela bokgoni ka
nako ya kgonthe.

Go botšiša dipotšišo
nakong ya dithuto
Šomiša dipotšišo
tše di bulegilego go
hlohleletša baithuti
go hlaloša kgopolo le
mabaka a bona

Tekolo

Kelo bjalo ka go ithuta e akaretša baithuti go naganišiša ka tšwelopele ya bona, Go ba hlohletša go rwala maikarabelo a go ithuta ga bona. Ka se ba sekaseka ka mafolofolo a kwešišo ya bona yeo e tšwetšago pele go ithuta mo go tseneletšego le go itemoga.

K-W-L (Tseba seo o swanetšego go se tseba) Baithuti ba tlatša seo ba se tsebago, ba nyakago go se tseba gomme ka morago ga seo ba ithutilego sona go kgokaganya tsebo ya pele le dikgopolo tše mpsha

Mmepe wa kgopolo Baithuti ba hlama me mepe yeo e bontšhago seo ba se tsebago gomme ba oketša tshedimošo ye mpsha ge go ithuta go tšwela pele.

Go hlama dikgopolo Dira gore tsebo ya pele e šome ka go dira gore baithuti ba hlama dikgopolo tše di amanago le hlogotaba ye mpsha.

Thekete ya go tšwa Baithuti ba hlaloša ka fao tshedimošo ye mpsha e kgokaganago le selo seo ba šetšego ba se tseba.

Go phethwa ga kanegelo E fa mathomo a kanegelo gomme o tlogele baithuti ba feleletše ba **šomiša tsebo ya mathomo.**

Go hlaelela eng? Hlagiša dikgopolo goba diswantšho tše di sa felelago gomme o dire gore baithuti ba tlatše dikgoba ba šomiša seo ba se tsebago

Dipoledišano tša tirisano Thoma dithuto ka go kgopela baithuti gore ba tswalanye hlogotaba ye mpsha le maitemogelo le tsebo ya peleng.

Dijenale tša go ithuta Baithuti ba naganišiša ka beke le beke ka fao tshedimošo ye mpsha e kgokaganago le seo ba šetšego ba se tseba.

Tekolo ya go ithuta E go fa bohlatse bja phihlelelo ya moithuti dintlheng tše itšego tša nako, e go thuša go ela tswelopele ka kakaretšo le go tšea dipheho tše di nago le tsebo mabapi le tšwelopele ya bona.

Diteko tša mafelelo a kotara
Diteko tša semmušo tša go sekaseka bokgoni bja diteng

Dipotšišo tša dipotšišo
Diteko tše dikopana tša go lekola kwešišo ka morago ga dithuto

Dikabelo tše di ngwadilwego
Mešomo ya go sekaseka kwešišo ka go ngwala.

Diprotšeke
Mešomo ya boithamelogo go laetša tsebo.

Dikelo tša go bala
Dikelo tša motho ka o tee ka o tee go ela thelelo ya go bala

Mešomo ya tiragatšo
Go diriša tsebo maamong a kgonthe a bophelo.

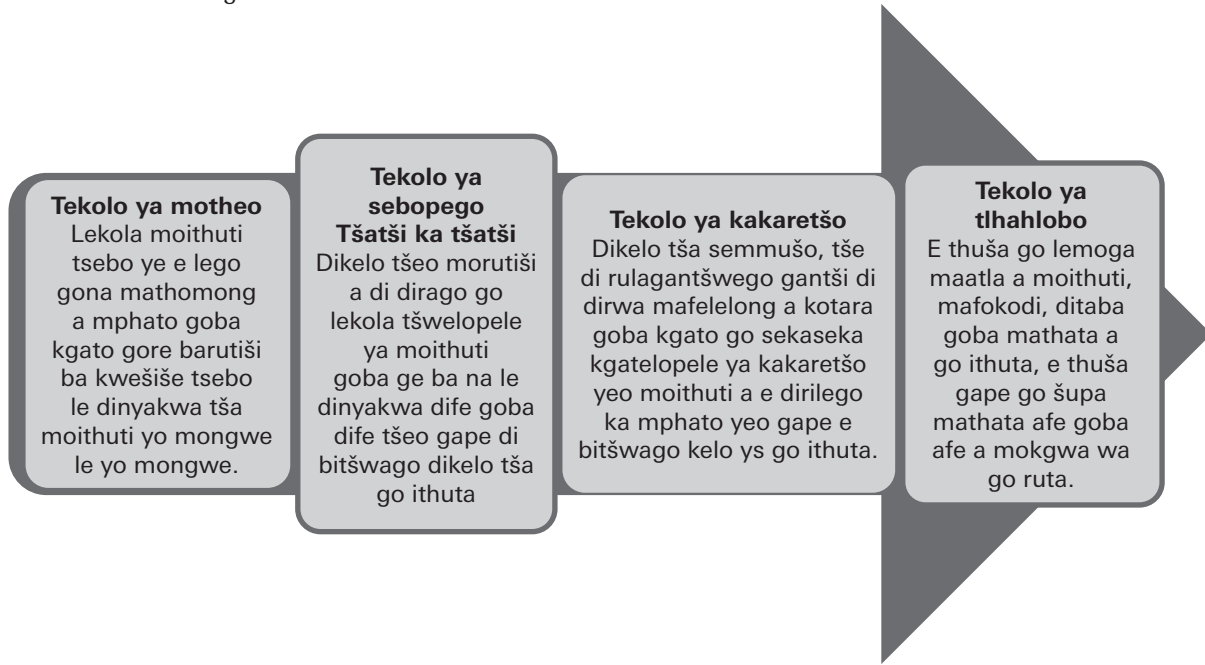
Diphotefolio
Kgoboketšo ya mošomo go latela tšwelopele ge nako e dutši e eya.

Ditlhagišo tša molomo
Baithuti ba tšweletša kwešišo ya bona ka molomo

NCS e hlaloša go bala le go ngwala, dipalo le mabokgoni a bophelo bjalo ka mafelo a mararo a bohlokwa go baithuti ba kgato ya motheo, ao a swanetšego go hlahlobja. Kgoro ya thuto e fa ka tlhako ya ditlhahlo tša kelo ya kgato ya motheo go thekga barutiši go hlabolla le go phethagatša mekgwa ye e sepelelanago le CAPS. Letoto le le šomiša teori ya phapano mo tllhamong ya lona ya diteng go thuša wena le baithuti ba gago go fihlelela molaotheo le morero wa kelo wo o beilwego ke NCS

Mehuta ya dikelo go Motheo wa mathomo

Kgoro e lemoga mehuta ye 4 ya dikelo tša kgato ya motheo, tšeo di ngwadilwego ka go tokomane ya Ditlhahlo tša kelo ya NCS:

Tekolo ya go bala go Motheo wa mathomo

Kopana le Lily, moithuti wa Mphato wa 3 yo a phadimago, yo a ratago go tseba, yo a ratago go tla sekolong, Le ga go le bjale, go sa šetšwe phišego ya gagwe, o lebeletšana le ditlhohlo mo e nyakilego go ba tabeng e nngwe le e nngwe. Nakong ya dithuto tša polelo, Lily gantši o kgopela go ya ntlaneng ya boithomelo, a boifa gore morutiši wa gagwe o tla mmitša gore a balele ka gohlaboša lentšu ka phapošing. Dipalong, O okatana le mathata a mantšu, a hwetša go le thata go katela, ka go coding le Robotics, ga a kgone go sepedišana le ditaelo tše di ngwadilwego tša mediro, gomme ka go Mabokgoni a Bophelo o foša tshedimošo ye bohlokwa ka ge a sa kgone go bala sengwalwa sa puku ya mošomo. Go se go ye kae go ba molaleng go barutiši ba gagwe gore taba ya nnete ga se ka dithuto ka botšona, eupša ke bothata bja Lily bja go bala ka thelelo. Ka ntle le bokgoni bjo bo tiilego bja go bala, o katana le go kwešiša dipotšišo, go latela ditaelo le go amogela tshedimošo ye mpsha go ralala le dithuto tša gagwe ka moka.

Ge o nagana ka baithuti ba gago, o tla bona gore Lily ga a noši. Baithuti ba bantši ba bafsa ka phapošing ya gago le bona ba ka katana le go bala maemong ao a letetšwego go mengwaga ya bona. Baithuti ba, go swana le Lily, ba lebane le mathata go ralala le dithuto tše di fapanego, e sego ka lebaka la gore ga se ba hlwa ba hlabolla mabokgoni a go bala ao a nyakegago go tsenela mošomo wa bona ka botlalo. Tlhohlo ye ya tlwaelo e laetša bohlokwa bja go etiša pele tlhabollo ya go bala mo kगतong ya Motheo, go netefatša gore moithuti yo mongwe le yo mongwe o hwetša thekgo yeo a e hlokago gore a atlege.

Kelo ya ka pela ya baithuti bao ba nago le bokgoni bjo bo fapanego

Ge baithuti ba tšwela pele ka Mephato ya R-3, go tlwaengeile go lemoga mohlwaela wa bokgoni le mekgwa ya go ithuta ka gare ga phapoši. Le ge baithuti ba bantši ba hlabolla mabokgoni a bona ka ditekanyo tše di fapanego, ba bangwe ba ka bontšha maswao a go ithuta goba bogole bja mmele bjo bo ka amago tšwelopele ya bona ya thuto. Go lemogwa ka pela ga ditlhohlo tše go bohlokwa kudu, ka ge tsenogare ya nako e ka fa thekgo ya baithuti ba e hlokago go atlega.

Leeto la Leah

Leah e be ele moithuti wa Mphato wa 2 yo a phadimago le yo a nago le boikgopolelo, yo a tletšego ka go rata go tseba le bokgoni bja go hlama. O be a rata go thala le go aga dilo ka diatla tša gagwe, gantši a lahlegelwa ke mošomo wa gagwe wa bokgabo ka diiri tše dintši. Go sa šetšwe ditalente tša gagwe tše di kwagalago, Leah o ile a katana dikarolong tše dintši sekolong. O be a hwetša go le thata go dula a tsepame nakong ya dithuto, kudu-kudu ge phapoši ya borutelo e ena le lešata goba e swaregile. Gantši o be a ikwa a imelwa ke diphetogo mokgweng wa ka mehla, go swana le morutiši yo a tšeago legato goba thulaganyo e mpsha ya madulo, gomme o be a thoma go tshwenyega ge a kgopelwa go tšea karolo medirong ya sehlopha.

Morutiši wa gagwe o ile a lemoga gore Leah o be a rata go šoma a le noši gomme e be le ka sewelo fao a bapalago le bao a tsenago le bona ka phapošing dinakong tša go khutša. Ge go e tla tabeng ya go latela ditaelo tša molomo, ka dinako tše dingwe o be a bonagala a gakanegile goba a nyamile, ga e šita le ge ditaelo di be di boeletšwa. Ga e šita le ge a be a kgona kudu medirong ya go hlama, Leah o be a na le bothata bja go hlaloša dikgopolo tša gagwe nakong ya dipoledišano tša ka phapošing gomme gantši o be a phema go lebelela ka mahlong, e lego seo se bego se dira gore go be thata go barutiši ba gagwe go boledišana le yena.

Ge ngwaga wa sekolo o dutše o tšwela pele, mohlokamedi le morutiši wa Leah ba ile ba thoma go tshwenyega ka mo go oketšegilego. Le ge tiragatšo ya gagwe le poledišano, tirisano ya leago le go swaragana le morwalo wo o feteletšego wa dikwi di be di thoma go lemoga kudu. Mohlokamedi wa gagwe o be a ipotšiša gore ke ka baka la eng Leah a thatafalelwa ke go lebeletšana le dilo tšeo di bego di bonagala di le bonolo go bana ba bagwe ba lekanago le yena.

Ka morago ga diboka tše mmalwa le barutiši ba gagwe, Leah o ile a romelwa gore a hlahlobje. E nakong ya tshepedišo ye moo Leah le lapa la gagwe ba ilego ba lemoga gore o na le bolwetši bja autism, spectrum disorder (ASD). Ke mengwaga e mentši, Leah o be a dutše a lebeletšana le mathata ao a tswalanago le go kwa ga dikwi, poledišano le go dirišana le batho a sa tsebe lebaka.

Ka kwešišo ye e mpsha, morutiši le mohlokamedi wa Leah ba ile ba šoma gotee go mo hlolela tikologo yeo e mo thekgago kudu. Ka phapošing ya borutelo, morutiši wa gagwe o ile a diriša dithulaganyo tšeo di bonwago go mo thuša go laola diphetogo tša ka mehla gomme a nea lefelo le le homotšego leo a bego a ka ya go lona ge a ikwa a imelwa. Leah o ile a newa gape nako e oketšegilego ya go šoma ka ditaelo tša molomo gomme a dumelelwa go šoma ka dihlopha tše dinyenyane goba go šoma ka go ikemela ge go nyakega.

Go kwešiša autism ya gagwe ga se gwa thuš Leah fela eupša gape go ile gwa matlafatša morutiši wa gagwe go rulaganya thekgo ka tsela yeo e bapalago go ya ka maatla a gagwe. Ge nako e dutš e eya, Leah o ile a thoma go ikholofela kudu ka phapošing. O ile a ithuta maano a go lebeletšana le dithohlo tša dikwi gomme a thoma go ikwa a lokologile kudu maemong a tša leago. Ka thekgo ye e

nepagetšego, Leah o kgonne go atlega a hlatsela gore tlhahlobo ga se lepheko la katlego, eupša ke senotlelo sa go notlolla didirišwa tš maleba tša go gola.

Kanegelo ye e laetša bohlokwa bja go lemoga maswao a autism ka pela le mathata afe goba afe a mangwe a go ithuta goba bogole, dumelela ditsenogare tše di nepagetšego tše di ka thušago baithuti ba go swana le Leah go fenyā ditlhohlo le go fihlelela bokgoni bja bona ka botlalo.

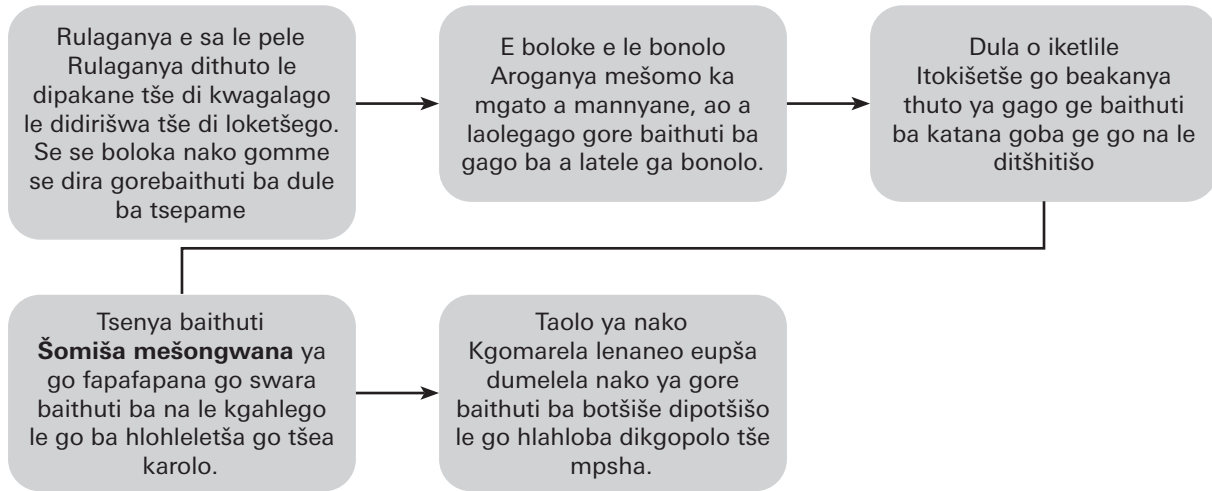
Mokgwa wa thuto

Teori ya pahapano ke mokgwa wa thuto wo o lebeletšego kudu ka fao baithuti ba lemogago le go kwešiša dikarolo tše bohlokwa tša kgopolo ka go itemogela diphapano go seo se rutwago. Kgopolo ya motheo ke gore baithuti ba swara kgopolo ka mo go tseneletšego ge ba pepentšhwa mehlala ye mentši le yeo e sego mehlala yeo e tšwelago diphapano le go swana ka gare ga thuto ye e itšego. Kgopolo ya motheo ya Teori ya phapano ke gore baithuti ba ithua gakaone ge ba bona diphapano le go swana mo go seo se rutwago. E šišinya gore baithuti ba ka se kgone go kwešiša selo ka botlalo ntle le ge ba se bona ka ditsela goba maemo a go fapana. Ka go laetša bobedi seo kgopolo e lego sona le seo selo seo e lego sona, baithuti ba tsepelela go seo se lego bohlokwa ka kgonthe.

Ka mantšu a bonolo, go ithuta kgopolo gabotse, ithute go bona gore ke eng seo se swanetšego go fetogago le seo se dulago se swana. se se ba thuša go lemoga dikarolo tše bohlokwa tša kgopolo. Bjalo ka barutiši, re ka thuša ka go laetša mehlala ya go fapana yeo e tšweletšago diphapano tše go dira gore go be bonolo go baithuti go kwešiša ka mo go tseneletšego. Dikarolo tše bohlokwa tša teori ya pahapano go ruteng le go ithuta di akaretša:

1. **Go tsepamiša kgopolo dibopegong tše bohlokwa:** Morutiši o hlaola dimelo tše bohlokwa tša kgopolo yeo gomme a tšweletša diphapano tše di gatelelago diponagalo tše.
2. **Dipaterone tša go fapana:** Morutiši o šomiša dipaterone tše di fapanego go thuša baithuti go bona seo se fapanego le seo se dulago se sa fetoge. Dipaterone tše di akaretša:
 - **Phapano:** Go tšweletša mehlala ye e ganetšanago go tšweletša diphapano.
 - **Kakaretšo:** Go bontšha diphapano ka gare ga kgopolo go swara tirišo ye e nabilego.
 - **Karoganyo:** Go tšweletša sebopego ka go ikarola go tsepelela bohlokwa bja yona.
 - **Kopanyo:** Go kopanya diponagalo tše bohlokwa go bona ka fao di dirišanago ka gare ga kgopolo.
3. **Temogo:** Ka go itemogela mehlala ye e fapanego, baithuti ba lemoga gore ke mahlakore afe ao a lego bohlokwa gomme ba hlabolla kwešišo ye e tseneletšego ya kgopolo.

Taolo ye e šomago gabotse ya dithuto

Bophelo bjo bo botse bja morutiši

Borutiši ke mošomo wa kgateleletšego e kgolo go ditsebi tše dintši. Ga se fela gore ke mošomo wo o nyakago mošomo, wo o nago le ditlhohlo tše ntši tša go hwetša methopo, gape o ka tšweletša dikotsi tše ntši nageng yeo e nago le maemo a godimo a bosenyi le dikgaruru. Ka mabaka a bohlokwa gore o be le ditshepedišo tše di lego gona tša maitemogelo le dipelaelo tša bona.

Go tsepamiša dikgopolo le go naganišiša

Tšea metsotso e sego kae letšatši le lenngwe le lengwe go iketla ka go itlwaetša go tsepamiša kgopolo. Ditlwaetšo tša go hema le go homotša dikgopolo tša gago di ka thuša go fokotša kgatelelo. Methopo ya mahala ya go naganišiša e hwetšagala inthanateng gomme e ka dirwa ka phapošing ya gago ya borutelo nakong ya dinako tše di homotšego.

Aga ditšhaba tšeo di thekgago

E ba le karolo goba o hlame sehlopha sa barutiši ba be mmogo bakeng sa thekgo le go ithuta. Go abelana maitemogelo le ba bangwe ka go thuša go laola ditlhohlo tša go ruta le go fa dipono tše mpsha

Mokgwa wa bophelo bjo bobotse

Boloka dijo tše di leka-lekanego, dula o le mafolofolo mmeleng gomme o hlokomele lentšu la gago. Mekgwa e bonolo ya letšatši le letšatši e bjalo ka go dula o na le meetse, go ja dijo tše di nago le phepo ye botse le go itšhudulla ka mehla e tla boloka tekanyo ya gago ya maatla e le godimo le go šireletša bophelo bja gago bjo bobotse.

Bophelo bjo bo botse bja monagano le bja maikutlo

Go ruta bana ba bannyane le bao ba lego kotsing e ka ba mo go nyakago maatla maikwelong. Go bohlokwa go ba le sebaka se se bolokegilego goba bokantle moo o ka bolelago ka maikarabelo a gago le go šomana le morwalo wa monagano wa tema ya gago.

Taolo ya phapoši ya borutelo

Go laola diphapoši tše dikgolo tša borutelo, tše di tlwaelegilego dikolong tše dintši, e ka ba tlhohlo. Go hloma ditlhahlo tša tirišano tša ka phapošing go thuša go godiša setšhaba sa go ithuta seo se hlompfago, seo se akaretšago bohle. Go akaretša baithuti go bea maitshwaro le dinepe tša go ithuta go tšwetša pele beng ba melawana le ditebelelo.

Maano a taolo ya ka phapošing ao a šomago gabotse a akaretša:

- Go bea mellwane: Bolelišanang ka mo go kwagalago melao le mellwane go tloga mathomong gomme o e tiiše ka mo go tšwelago pele.
- Tlwaelo le sebopego: Go boloka mekgwa ye e sa fetogego go thuša go laola phapoši tše kgolo.
- Mošomo wa dithaka: Go kopanya baithuti ka diphere goba go hlopha go godiša go ruta dithaka, tirišano le maikarabelo ao a abelanwago.
- Dithuši tša go bonwa le tša go theeletšwa: Šomiša dithuši tša go bonwa (diphoustara, matshwao a diatla) le ditshepetšo tša go theeletšwa (mmimo, go opa diatla) go tiiša ditaelo.
- Thuto ye e fapanego: Rulaganya dithuto go fihlelela dinyakwa tše di fapanego tša baithuti ka phapošing

Taolo ya mephato e mentši

Diphapošing tša mephato ye mentši, moo mephato ye e fapanego e rutwago mmogo, go bohlokwa go kwešiša bokgoni bja moithuti yo mongwe le yo mongwe. Thoma dithuto ka mešongwana yeo e akaretšago baithuti ka moka gomme o abela mešomo go ya ka maemo a bona a bokgoni bja motho ka o tee ka o tee. Šomiša mošomo wa bobedi goba wa sehlopha go dumelela baithuti go dirišana, go sa šetšwe gore ba na le maemo a bokgoni a go swana goba a go fapana. Mešomo ya sefala go netefatša gore baithuti ba bokgoni ka moka ba dula ba kgatha tema gomme ba ka tsenya letsogo ka mohola.

Go thekga mekgwa ya go fapafapana ya go ithuta

Ka phapošing efe goba efe, e ka ba ka baithuti ba 15 ,20 goba 40+, go tla ba le mohuta wa mekgwa ya go ithuta. Tše ke ditsela tše ka tšona baithuti ba šomago, ba kwešišago le go gopola tshedimošo. Go hlola tikologo ya go ithuta ye e akaretšago bohle, go bohlokwa go šupa le go thekga mekgwa wa go ithuta wa moithuti yo mongwe le yo mongwe le go fetoša mekgwa ya gago ya go ruta go fihlelela dinyakwa tša bona.

Go ya ka tshepedišo ya VARK, mekgwa ya go ithuta e hlophilwe ka magoro a mane a magolo:

- Thuto ya pono/ sebaka: Setaele se se tlwaelegilego kudu. Baithuti ba ba phala ge tshedimošo e tšweletšwa ka pono, go swana le ka diswantšho, ditšhathe le go lebelela.
- Thuto ya go kwa: Baithuti ba ba šoma tshedimošo gabotse ka go kwa, go bolela le go theeletša. Dipoledišano le ditlhalošo tša molomo di ba thuša go kwešiša dikgopolo tše mpsha.
- Thuto ya go bala le go ngwala: Baithuti ba legoro le ba atlega ka go bala le go ngwala. Ba phala ka go šoma ka tshedimošo ye e ngwadilwego gomme ba na le mabokgoni a tiilego a teori.
- Thuto ya go šomiša diatla / mmele: Baithuti ba ba rata go ithuta ka go dira. Ba šomiša tshedimošo ka go kgoma, go šikinyega le dipihlelelo tša go šoma ka diatla, ba phala kudu mešomong ye e šomago.

Sererwa sa 1 Ka ga nna

Lefelo la go ithuta	Ka ga nna
Nako ya go ruta	Diiri tše 6
Methopo yeo e šišintšwego	Dinepe tša go bonwa; dikarata tša go folaša
Dipoelo tša go ithuta	<ul style="list-style-type: none"> • Laetša boitsebišo bja gago • Kaonafatša boikgantšho bja gago • Hlompha go fapafapana
Mabokgoni	Bapetša, lebeledišiša, laetša
Tsebo	Motho yo mongwe le yo mongwe ke moswananoši. Laetša o be o utulle dilo tša go fapana.
Mohola	Hlompha
Maikutlo	Kgotlelelo
Tsebo ya motheo	Mabokgoni a dikwi, tsebo ya Letšatši le lengwe le le lengwe Ditshwano le diphapano
Dipotšišo tša go nagana ka tsinkelo	Naa ke swana bjang le bagwera ba ka? Naa ke fapafapana bjang le bagwera ba ka?
Kopanyo	Polelo ya ka gae: Go theeletša le go bolela: Polelo yeo e beakantšwego le yeo e sego ya beakanywa: Go abelana menagano le dikgopolo le go bontšha kwešišo ya dikgopolo Mmetse: 3.3. Go lebelela dilo: Thala o be o hlatholle dilo tša 3-D go tšwa maemong a go fapana. Go balela dinomoro tše bonolo tša go fihla go 10
Mekgwa ya go ruta	Poledišano, taetšo, taelo, go botšiša, kelo ya go se be ya semmušo
Kelo	E re ke lekole
Rubriki	Kelo yeo e sego ya semmušo go matlakala a 3 le la 5

A re thome

Ke moswananoši – Puku ya Moithuti matlakala a 2 le la 3

Nako ye go tsebagatšwa sererwa se gatelela seo se re dirago gore re fapane. Se e ka ba go myemyela ga rena, botelele, moriri, goba mmala wa mahlo a rena. Botša baithuti gore ba lebelele go ralala le phapoši go bona ge eba yo mongwe le yo mongwe ke wa botelele bja go lekana. Ba botšiše ge eba meriri ya yo mongwe le yo mongwe e lekana ka botelele ebile e swana ka mmala. Ba kgopele go myemyela ka moka ga bona, lebelela go ralala le phapoši gomme o bone ge eba go myemyela go lebelelega go swana. Ba botšiše gore ba lemoga eng.

(Hle e ba le lekwela go ntlha ya gore moithuti a ka ba a e na le go se lekanele ga mmele. Hle lemoga gore baithuti ba ka arabela šeleng go phapano ya motho yo mongwe.)

Tšea diphetolo go tšwa go palo yeo e ka bago baithuti ba bahlano go lebeletšwe bogolo bja phapoši. Netefatša gore o kgetha baithuti go tšwa go dihlopha tša go fapana tša morafe. Baithuti ba swanetše go tseba gore motho yo mongwe le yo mongwe o lebelelega go fapana. Ba botše gore phapano e hlaloša gore ka moka re a fapana ebile re **bo moswananoši**.

- Dinepe tša go bonagala di ka šomišwa le tšona. Bontšha dinepe tša baithuti bao ba lebelelegago go fapana gomme o kgopele baithuti go laetša diphapano.
- Lebelela senepe go letlakala la 2.
- Lebelela go senepe/ taetšo go letlakala la 2.
- Botšiša dipotšišo tša mafolofolo tša go swana le. Go fa mohlala: Naa o bona eng? Naa go na le bana ba bakae fao?
- Kgopela baithuti go itšhupa.
- Kgopela baithuti go šupa bagwera ba bona.
- Kgopela baithuti go šupa modirišane yo mongwe wa bona wa ka phapošing.
- Se se thuša go gatelela gore baithuti ka gare ga senepe ba itšhupile.
- Naa ba dira eng?
- Botšiša baithuti seo ba se dirago le gore Ge eba ba ka hlaloša ngwana yo mongwe le yo mongwe.
- Kgopela baithuti ba go fapafapana go araba.
- Hlaloša gore ka moka ba lebelelega go fapana ka lebaka la gore ke baswananoši.
- Kgomaretša lentšu le leswa godimo ka phapošing ka ditlhaka tše dikoto tše dikgolo.

Dikarabo tšeo di šišintšwego

1. Go na le bana ba bahlano ka gare ga seswantšho.
2. Bana ba itšhupile.
3. Aowa, ka moka ba lebelelega go fapana.

Mošongwana wa 1 (Puku ya Moithuti letlakala la 1)

Šoma ka diphere

Tlhahli ya Mošongwana

- Baithuti ba dula ka diphere ditiesekeng tša bona goba godimo ga legogwa.
- Hlaloša gore o tla bala potšišo.
- Baithuti ba swanetše go nagana ka ga seo ba se bonago, nagana ka ga karabo, gomme moragonyana le šielane ka go araba. Dikologa go ralala le phapoši go theeletša dipoledišano tša baithuti.
- Balela dipotšišo godimo.
- E fa baithuti nako ya go nagana (e ka ba motsotso wo 1).
- Baithuti ba šielana ka go araba.
- Tšea diphetolo go tšwa go diphere tša go fapafapana.
- Šupa gore mošemane yola yo tee o apere diporele gomme mosetsana yo tee o apere sethuša go kwa.
- Botšiša baithuti: Naa ke ka lebaka la eng o nagana gore ba hloka tše? Hlaloša gore ke ka lebaka la eng dilo tše di hlokega:
- Digalase/ diporele di šomišwa ge eba motho yo mongwe ga a kgone go bona gabotse.
- Sethuša go kwa se šomišwa nako ye motho yo mongwe a sa kgone go kwa gabotse.

Dikarabo tšeo di šišintšwego

1. Bana ba bararo ba na le meriri ya go tiba.
2. Go na le bana ba babedi bao ba aperego bogodimo bjo bošweu.
3. Aowa, ngwana o apere hempe ye ntsho ya methalo ye mešweu.
4. Mošemane yo mošweu le mosetsana yo moso ba na le leino goba meno a go hlaela.

Boakaretši le go fapafapana

- Mešongwana e dumelela mabokgoni a go ithuta a go fapafapana le go hlola kgopolo ya go ba lefelong la maleba ka go šoma ka sehlopha le tirišano.
- Lokiša go fapafapana o šomiša mošomo wa bokgabo ka gare ga Puku ya Moithuti le ka mešongwana yeo e hlohleletšago lekwela le go abelana ga setšo.

Methodo

Diswantšho go tšwa ka gare ga dimakatsine goba dikuranta tša bana goba batho go bontšha gore ka moka re lebelelega go fapana/ moswananoši;

Puku ya Moithuti;

Puku ya 1 Rainbow DBE letlakala la 6-8

dikarata tša go folaša tša go ba le mantšu a go šoma go sererwa: digalase, sethuša go kwa, moswananoši.

Rubriki ya go leka mošongwana: Ntle le ka semmušo leka baithuti ba šoma ka diphere

Moithuti o kgonne go:	✓	×
laetša bana ba go ba le meriri ya go tiba		
balela gore ke bana ba bakae bao ba bego ba apere bogodimo bjo bošweu		
laetša gore ke bana bafe bao ba bego ba hlaelwa ke leino goba meno.		

Platinum Mabokgoni a Bophelo Mphato wa 1 Tlhahlamorutiši

Maskew Miller Learning
10 Freedom Way, Milnerton, Cape Town, 7441

© Maskew Miller Learning (Pty) Ltd 2025

Ditokelo tšohle di šireleditšwe. Ga go karolo ya phatlalatšo ye, yeo e kago tšweletšwa, go bolokwa ka mokgwa wa go ntšha, goba go fetošwa ka mokgwa goba sebopego sefe goba sefe (elektroniki, semotšhene, go fotokopa, go gatišwa goba ka mokgwa wo mongwe) ntle le tumelelo ya go ngwalwa pele ya mong wa tokelo ya ngwalollo.

Go kgopela tumelelo ya go tšweletša lefša goba go fetola karolo ye nngwe ya phatlalatšo ye, o kgopelwa gore o ikopanye le ba lefapha la Ditokelo le Ditumelelo mo go 021 532 6000 goba romela e-meile go rightsgranting@mml.co.za. Go bega tshelo ya molao wa tokelo ya ngwalollo, re kgopela o romele imeile go copyright@mml.co.za
E gatišitšwe la X ka 20XX

ISBN 978-1-779-83529-1
EPDF ISBN 978-1-779-89564-6

Mophatlalatši : Mhlahli Ndzendze
Morulaganyimogolo : Ru Bailey
E rulagantšwe ke: Molelato Lati
Tlhamo ya khabara ka : MML Visual Design
Seswantšho sa khabara ka : MML Visual Design
Peakanyo ya puku ka : MML Visual Design
Diswantšho ka : Chamique Johnson, MML Visual Design, Angie Bowring
Tšweletšo ka: Jsquare Studio
E gatišitšwe ke

Lenaneo la dikagare

Matseno

Tsela ya go diriša puku ye

v

Kotara ya 1

Sererwa sa 1 Ka ga nna 1

Lapa la gešo – Puku	2
Re ikgethile ebile re ba moswananoši Puku ya Moithuti letlakala la 5	9
Dilo tšeo nka di dirago	11
Naa ke swana bjang le bagwera ba ka?	14
Naa ke fapana bjang le bagwera ba ka?	15
A re lekole	18
Letlakalatšhomelo la 1: Ka ga nna	19

Sererwa sa 2 Sekolong 20

Leina la sekolo, la morutišo le la hlogo ya sekolo	22
Leina la sekolo, la morutiši le la hlogo ya sekolo	26
Fao o hwetšago mafelo a go fapana ka sekolong	28
Mešongwana ya ka mehla ya ka phapošingborutelo le melao	30
Naa ke ya bjang sekolong?	34
A re lekole	36
Letlakalatšhomelo la 1	37

Sererwa sa 3 Ditlwaedi tše dibotse 38

Boroko	40
Go ja dijo tša phepo	44
Tšhomišo ya maleba ya ntlwana ya boithomelo	47
Go e swara e hlwekile	48
Go itšhidulla nako le nako le go raloka	49
A re lekole	51
Letlakalatšhomelo la 1: Ditlwaedi tše dibotse	52

Sererwa sa 4 Boso 53

Tšhathe ya letšatši le letšatši ya boso	55
Boso le rena	60
Matšatši a sedumedi le matšatši a mangwe a go ikgetha	62
A re lekole	65
Letlakalatšhomelo la 1: Boso	66
Tekolo ya semmušo Kotara ya 1	67

Kotara ya 2

Sererwa sa 5 Lapa la gešo 68

Seo lapa e lego sona	72
Maloko a lapa la gešo	74
Go hlokomelana ka gae	76
A re lekole	79
Letlakalatšhomelo la 1: Lapa la gešo	80
Letlakalatšhomelo la 2: Lapa la gešo	81
Letlakalatšhomelo la 1: Memorantamo	82

Sererwa sa 6 Polokego ka gae 83

Kotsi ka lapeng	84
Dikotsi ka gae	86
Go dula o bolohegile ge o le ka lapeng o le noši	89
Karata ya nomoro ya tšhoganetšo	91
A re lekole	93
Letlakalatšhomelo la 1: Polokego ka gae	94
Letlakalatšhomelo la 1: Memorantamo	95

Sererwa sa 7 Mmele wa ka 96

Ditho tša go fapana tša mmele	101
Ditho tša go fapana tša mmele wa ka tšeo di sepelago	106
Ditho tša mmele wa ka tšeo nka se kgonego go di bona	111
Dikwi tše hlano le mešomo ya tšona	113
A re lekole	115
Letlakalatšhomelo la 1: Mmele wa ka	116

Sererwa sa 8 Go swara mmele wa ka o bolohegile 117

Maemo le mafelo a go bolohega le a go se bolohege	122
Maikutlo a 'Ee' le a 'Aowa'	125
Go itlwaetša go re 'Aowa'	127
Go šireletša mebele ya rena go malwetši	129
Go dira gore meetse a bolohege gore a nwewe	132
Matšatši a sedumedi le matšatši a mangwe a go ikgetha	133
A re lekole	135
Letlakalatšhomelo la 1: Go swara mmele wa ka o bolohegile	136
Memorantamo wa Tekolo ya semmušo: Kotara ya 2	137

Kotara ya 3

Sererwa sa 9 Setšhaba sa gešo	138
Mafelo setšhabeng sa gešo	142
Batho setšhabeng sa gešo	144
Go hlokomela didirišwa setšhabeng sa gešo	147
Go swara mafelo a hlwekile	149
A re lekole	151
Letlakalatšhomelo la 1: Setšhaba sa gešo	152
Sererwa sa 10 Diruiwaratwa	154
Diphoofolo tšeo re di beago bjalo ka diruiwaratwa	158
Ka fao o ka hlokomelago diruiwaratwa ka gae	161
Go swara diphoofolo gabotse	166
A re lekole	168
Letlakalatšhomelo la 1: Diruiwaratwa	169
Sererwa sa 11 Mekgwa le maikarabelo	170
Go dumediša batho bao re ba tsebago le go dumediša basetsebje	174
Go emela nako ya ka	178
Go tšhepagala	183
Go hlompha batho ba bangwe le seo e lego sa bona	185
A re lekole	187
Sererwa sa 12 Dibjalo le dipeu	190
Lebaka la go dira gore re nyake dibjalo	195
Ka fao dibjalo di lebelelegago ka gona	198
Dibjalo tša go fapana - ditshwano le diphapano	202
Dipeu le fao di tšwago gona	206
Seo dibjalo di se hlokago gore di gole	209
Go bjala sebjalo go tšwa go peu	211
A re lekole	214
Letlakalatšhomelo la 1: Dibjalo le dipeu	215
Sererwa sa 13 Dijo	217
Dijo tšeo re di jago	221
Fao dijo tša go fapana di tšwago gona	223
Go ja tša phepo	225
Go boloka dijo	228
Matšatši a sedumedi le matšatši a mangwe a go ikgetha	230
A re lekole	232
Letlakalatšhomelo la 1: Matšatši a sedumedi le matšatši a mangwe a go ikgetha	233

Kotara ya 4

Sererwa sa 14 Magae	235
Mehuta ya magae	239
Magae a go swanela maemo a go fapana a boso	242
Seo magae a go fapana a bopilwego ka sona	244
A re lekole	247
Sererwa sa 15 Mebepe ya diswantšho	248
Go hwetša mafelo le dilo godimo ga mmepe wa diswantšho	252
Go hwetša tsela go tloga lefelong le tee go ya go le lengwe.	254
A re lekole	259
Letlakalatšhomelo la 1: Mebepe ya diswantšho	260
Sererwa sa 16 Meetse	262
Mešomo ya meetse ka gae le sekolong	266
Ditsela tšeo re šomišago meetse ka tšona sekolong	267
Ditsela tšeo meetse a senywago ka gona	271
Ditsela tša go boloka meetse	272
Meetse a go nwa a go bolokega le a go se bolokege	273
Go boloka meetse a go hlweka	275
A re lekole	276
Letlakalatšhomelo la 1: Meetse	277
Sererwa sa 17 Leratadima bošego	278
Go fetoga go tloga go mosegare go ya go bošego	282
Seo leratadima la bošego le swanago le sona	285
Ngwedi	286
Dinaledi	288
Matšatši a sedumedi le matšatši a mangwe a go ikgetha	289
A re lekole	292
Letlakalatšhomelo la 1: Leratadima bošego	293

Thobela Morutiši

Ge o dutše o tsena ka phapošing ya gago ya borutelo letšatši le letšatši, ga o tsene lefelong leo le tletšego ka ditafola le dipuku tša go ithuta. O tsena lefelong leo bokamoso bo bopilwego le go belegwa ga dikgonagalo. O swere maatla a go makatša a go hlohleletša, go hlahla le go godiša baetapele ba ka moso, bahlami ba dilo tše mpsha le batšweletši ba diphetogo. Ka go abelana ka phišego ya gago, o dira se se fetago kudu go ruta; o bjala dipeu tša botho, sebetse, tlhompho le botho pelong e nngwe le e nngwe.

Re kwešiša gore ga se ka mehla go lego bonolo. Ditlhohlo tša go ruta kudu-kudu mafelong ao a se nago methopo yeo e lekanego ka dinako tše dinngwe di ka kwagala e le tše kgolo kudu. Eupša ka tlhohlo e nngwe le enngwe yeo o lebeletšanego le yona, o dira phapano ya kgontho. O bontšha baithuti ba gago gore bokgoni bja bona ga bo na mellwane le gore ba bonwa, ba tšeelwa godimo ebile ba kgona go fihlelela tše dibotse.

Ke ka fao methopo ya rena ya go ruta e lego mo go go thekga. E hlamilwe ka maikemišetšo a Setatamente sa Melawana ya Tekolo ya Lenaneothuto (CAPS) ka kgopolong. Ba tsepamiša kgopolo go akaretša bohle le go hlola tikologo ya go ithuta moo ngwana yo mongwe le yo mongwe a ka iponagao a emetšwe. Dithuto tša dikanegelo tša diswantšho di laetša go fapana ga seemo sa rena sa selegae go thuša moithuti yo mongwe le yo mongwe go ikwa a na le maikutlo a go ba karolo ya gago ka phapošing ya gago.

Gomme ga se ra lebala ka wena. Bophelo bja gago bo bohlokwa go no swana le katlego ya baithuti ba gago. Re akareditše didirišwa tša go itlhokomela go go boloka o hlohleletšwa ebile o phetše gabotse, phapoši ya gago ya borutelo e a atlega. Lethabo la gago ga le tutuetše feela go ruta ga gago eupša gape le dikamano tšeo o di agago le baithuti ba gago, bao ba lebeletšego go wena bakeng sa kholofelo le tlhohleletšo.

Ge Afrika Borwa e tšwela pele ka molao wa Diphetošo tša Molao wa Thuto ya Motheo (BELA), wo o saennwego go ba molao ka 2024. Thomo ya go hlola tshepedišo ya thuto ye e lekalekanego kudu le ye e akaretšago bohle e gola ka maatla. Karolo ya gago thomong ye e bohlokwa gomme go kwešiša bobedi bja Setatamente sa Melawana ya Tekolo ya Lenaneothuto (CAPS) le Diphetošo tša Molao wa Thuto ya Motheo (BELA) go netefatša gore phapoši ya gago ya borutelo ke lefelo leo baithuti ba itokišeditšego gabotse ka katlego.

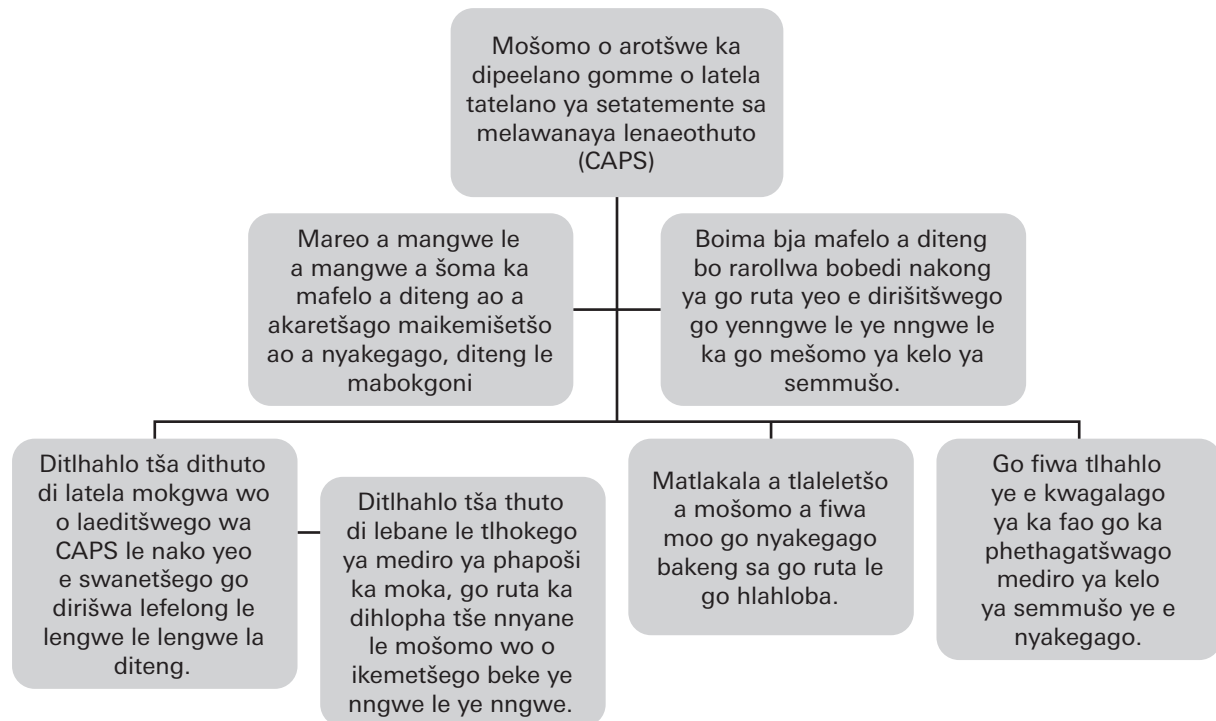
O na le maatla a phetogo ye botse gomme khuetšo yeo o e dirago ka phapošing ya gago ya borutelo ke ye kgolo go feta ka fao o ka e lemogago. Ge o ruta o tseba gore ga o no hlahla baithuti ba gago, o bopa bokamoso bja ditšhaba tša rena, naga ya rena le lefase.

Re leboga se sengwe le se sengwe seo o se dirago!

Tsela ya go šomiša lelokelelo le

Re a go amogela mo Mabokgoni a Bophelo Mphato wa 1! Lelokelelo le le na le puku ya baithuti le tlhahlo ya barutiši yeo e tšwetšago pele go ruta ka bokgoni bja Mabokgoni a Bophelo mo go Mphato wa 1. Mabokgoni a Bophelo Mphato wa 1 e ngwadilwe go sepelelana le dinyakwa tša ditlhahlo tša polelo ya pholisi ya kharikhulamo le kelo (CAPS). Ka fao ge o šomiša lelokelelo le, o ka ba le tshepo ya gore diteng tša kharikhulamo di akareditšwe ka botlalo.

Mabokgoni a bophelo a hlamilwe kudukudu go obamela Setatemente sa Melwana ya Lenaneothuto (CAPS) ya Mabokgoni a Bophelo ka ditsela tše di latelago:

Tsela ya go šomiša tlhahlo ya barutiši le puku ya baithuti.

Mmala wa lereo le lengwe le lengwe o thuša ka go sepelasepela gore o tsebe gore o šoma go lereo lefe.

Lefelo le lengwe le lengwe la diteng le lona le na le mmala gore o kgone go bona ga bonolo gore ke bokgoni bofe bjo bo akaretšwago ka letšatši leo goba bekeng yeo. Go thoma ga hlogotaba ye nngwe le ye nngwe go hlaloša dipoelo, dipotšišo tša go nagana gabotse, SKAVS (tsebo ya bokgoni, Maikutlo le ditekanyetšo) tsebo ya mathomo, dikelo le methopo ye e šišintšwego.

Hlogotaba	
Dipoelo	
Go nagana dipotšišo tša gabotse:	
SKAVS (Tsebo ya Bokgoni, Maikutlo le Ditekanyetšo)	
Tsebo ya mathomo	
Tekolo	
Methopo	

Hlogotaba ye nngwe le e nngwe e tla hlološwa go ya ka:

Mokgwa wa go ruta goba leano, go akaretšwa:

- Tlhahlo ya go akaretša bohle le go fapafapana
- Go gatelela tšwelopele ya tsebo, go bontšha ka fao maemo a go fapana a temogo a rarolotšwego ka gona.
- Mekgwa ya go phutholla ya ka fao ba ka thušago baithuti bao ba nago le bokgoni bja go ithuta bjo bo fapanego
- Tsela ya go hloma phapoši ya borutelo yeo e hlohleletšago ka go bapala
- A re thomeng ka go bula hlogotaba
- Tlhahlo ya mešomo
- Tlhahlo ya go lebelela mešongwana
- Tekolo ya semmušo
- Matlakala a mošomo ao a ka kopišwago

Setatamente sa Melawana ya Tekolo ya Lenaneothuto (CAPS)

- CAPS ke tokomane e tee ye e feletšego yeo e fago ditlhallo tša peakanyo, diteng le kelo ya dithuto ka moka tšeo di lokeleditšwego ka go poleo ya kharikhulamo ya bosetšhaba ya Mphato wa R-12.
- **Merero ya go ruta ya ngwaga ka ngwaga ye e boeleditšwego ya Mabokgoni a Bophelo (ATP) 2023/ 2024 e fa ditlhallo tša peakanyo, diteng le kelo mo legatong la motheo (R-3)**

**ATP ya Mabokgoni a Bophelo
e thekga melawana**

✓ Go nagana ka tsinkelo	✓ Tharollo ya mathata
✓ Go tšea diphetho	✓ Maikarabelo
✓ Go itemoga	✓ Go itaola
✓ Ditekanyetšo tša motho a noši	✓ Temogo ya setšo
✓ Dikgotlelelo	✓ Maitshwaro
✓ Fapafapana	✓ Boagi bja naga
✓ Tlhompho	✓ Go tsepamiša kgopolo
✓ Boemo bja kgopolo bjo bo botse	✓ Kgotlelelo

Kabo ya Nako

Taetšo ya nako ya go ruta ye e abetšwego dithuto tša Sehlopha sa Motheo ke ye e latelago:

THUTO	MPHATO WA R (DIIRI)	MEPHATO YA 1-2 (DIIRI)	MPHATO WA 3 (DIIRI)
Leleme la Gae	10	7/8	7/8
Lelemetlaleletšo la Pele		2/3	3/4
Mmetse	7	7	7
Mabokgoni a Bophelo	5	5	5
• Tsebo ya go Thoma	(1)	(1)	(1,5)
• Bokgabo bja Boitlhamelo	(1,5)	(1,5)	(1,5)
• Thutatšhidullammele	(1,5)	(1,5)	(1)
• Thutaphelo	(1)	(1)	(1)
Dikhoutu le Diroboto	(1)	(1)	(2)
PALOMOKA	23	23	25

Kabo ya nako ya makala a go ithuta go Mabokgoni a Bophelo go Sehlopha sa Motheo

MEPHATO YA R-2		PALOMOKA YA NAKO KA KOTARA I)	MEPHATO WA-3		PALOMOKA YA NAKO KA KOTARA
Tsebo ya Go thoma leThutaphelo	Diiri tše 2 ka beke	Diiri tše 50	Tsebo ya Go thoma leThutaphelo	Diiri tše 2,5 ka beke	Diiri tše 50
Bokgabo bja Boitlhamelo	Diiri tše 1,5 ka beke		Bokgabo bja Boitlhamelo	Diiri tše 1,5 ka beke	
Thutatšhidullammele	Diiri tše 1,5 ka beke		Thutatšhidullammele	Diiri tše 1 ka beke	

Tšhomišo ya lelokelelo

Mohlala wa thempholeite ya leano la thuto

Letšatšikgwedi:
Mphato:
Thuto: Mabokgoni a Bophelo
Mafelo a diteng
Hlogotaba ya thuto
Nako ya nako ya thuto:
Nomoro ya letlakala la CAPS:
Palo ya baithuti ka phapošing:
Go ithuta pele/ Tsebo:
Maikemišetšo a go ithuta: Mafelelong a thuto / maitemogelo a go ithuta, baithuti ba swanetše go kgona:
Tsebo:
Mabokgoni:
Ditekanyetšo/ Maikutlo:
Tekolo:
Methopo:

Mekgahlelo ya thuto: (Diteng tša motheo, mešomo, Mekgwa ya go ruta)

Matseno:

Tlhabollo:

Go tliša:

Fapafapana, Tekatekano le go akaretšwa

Karolong ye, Re rata gore o nagane ka phapoši ya gago ya borutelo. Nagana baithuti ba dutše pele gago, o mongwe le o mongwe ka kanegelo ya gagwe, diphihlelong, le ditlhohlong. Bjale gopola nako yeo ka yona yo mongwe wa baithuti ba gago a ilego a katana, mohlomongwe ka kgopolo ye thata goba selo se sengwe ka ntle ga sekolo seo se ilego sa ama thuto ya bona. O dirile eng ka nako yeo? O fihleletše bjang thušo, wa ba dira gore ba bonwe, gomme wa ba hlahla go bothata bjoo?

Phapoši ya gago ya borutelo e tletše ka mohuta wo wa go fapafapana, E sego fela ditlogong eupša ka dinyakwa le bokgoni. Naga ya rena e tšwela pele go lebanana le go se lekalekane mo go tseneletšego, e ka ba ekonomi, morafe goba leago gomme ditlhohlo tše gantši di tšwelela ka phapošing ya gago. Le ge go le bjale ke mo pele ga phapoši yeo phetogo e diregago. Bjale ka morutiši, o kgatha tema e bohlokwa go kgonthišetšeng gore ngwana yo mongwe le yo mongwe a ka atlega, go sa **šetšwe** gore o tšwa kae goba gore o lebeletšane le lepheko lefe.

CAPS e bea go akaretša bohle le go fapafapana metheong wa yona. Ga se fela go ruta kharikhulamo eupša ke go lemoga bokgoni bja moswananoši go moithuti yo mongwe le yo mongwe le go ba thuša go atlega. Re a kwešiša gore se ga se ka mehla fao se lego bonolo. Ditlhohlo dikolong tše dintši ke tša kgonthe gomme bjalo ka morutiši o ka palelwa go di rarolla.

Ke ka fao methopo ya rena ya go ithuta le ya go ruta e hlamilwego ka gona. Di laetša seemo sa selegae, di bontšha baithuti lefase leo ba le lemogago ditlwaetšong, medirong le dikelo tšeo ba kopanago le tšona. Didirišwa tše di ela tlhoko mohuta wa maitemogelo le bokgoni ka phapošing ya gago, di go fa didirišwa tša go akaretša bohle le go thekga moithuti yo mongwe le yo mongwe go sa šetšwe setlogo sa gagwe.

Ka go šomiša methopo ye ga o no ruta taba, o kopana le baithuti ba gago moo o lemogago dintwa tša bona le go ba thuša go fenya mapheko ao le ona ba a lebanago. Ka go dira bjalo, o beakanya bokamoso bja bona bja bana ka moka, le setšhaba, le Afrika borwa.

Go lelokelelo le, re tsepamiša kgopolo go mehuta ye mengwe le ye mengwe ye bohlokwa ye 10 ya magoro a go fapafapana e kgethilwe ka kelotlhoko go netefatša boemedi bjo bo nabilego le bjo bo akaretšago bja boitšhupo bjo bo fapanego, dipono le maitemogelo.

Tafola ya 1: mehuta ya go fapafapana

Legoro la go fapafapana	Tlhalošo	Kgašo ka pukung
1. Mehutahuta ya setšo le merafe	Se se bontšha go emela ditlogo tša setšo le tša semorafe tše di fapanego, go netefatša gore baithuti ba bontšhwa dipono le ditšo tše di fapanego.	Re akareditše baanegwa, bangwadi le batho ba histori go tšwa dtlogong tša setšo tše di fapanego. Dikanegelo le mehlala di akaretša mohlwaela wa ditšo, meetlo le maleme. Se se thuša baithuti go leboga khumo ya setšo le go nyamiša dipono tše di sa swanego ka go fa dipono tše di lekalekanego ka ga ditaba tša histori le tša sebjalebja.
2. Go fapana ga bong	Go fapafapana ga bong go šupa boemedi bja bong ka moka gomme go akaretša dipoledišano go dikologa dikarolo tša bong, boitšhupo bjo e sego bja bongtlhakanelo le go sepela ga bong.	O tla lemoga boemedi bjo bo lekanego bja bong ka moka mo sengwalong, diswantšhong le go mehlala. Go ka akaretšwa baanegwa bao ba sego ba bongtlhakanelo gammogo le mediro yeo e hlohago dikaralo tša setšo tša bong. Go fa mohlala, bobedi bašemane le basetsana ba bontšhwa ba tsene ditseleng tša mešomo tše di fapanego.
3. Go fapana ga ekonomi ya Leago	Se se akaretša go emela batho go tšwa dihlogong tše di fapanego tša ekonomi le go ahlaahla ditaba tša go se lekalekane go ekonomi.	Re tšweletša baanegwa go tšwa maemong a go fapafapana a ekonomi ya leago, re tšweletša ditlhohele tša go swana le phihlelelo ya thuto, tlhokomelo ya maphelo, se se dumela baithuti go tsenela mehlala ya nnete ya bophelo le dipoledišano tše di laetšago maemo a go fapafapana a ekonomi go dira diteng, e amana le bohle.
4. Go fapana ka Maleme	Go fapana ga maleme go akaretša maleme a mantši le go hlompha tše di fapanego, dipolelo semmutwana tše di bolelwago ke ditšhaba tše difapanego.	O tla hwetša diteng tše di nago le maleme a mantši le go hlohletša baithuti go hlompha dipolelosemmutwana tše di fapanego. Re akareditše gape mehlala yeo e tšweletšago bohlokwa bja phetolelo le tlhahlo, kudukudu metseng ya lefase ka bophara, go lokišetša baithuti go ba bao ba akaretšago bohle poledišanong ya bona.

Legoro la go fapafapana	Tlhalošo	Kgašo ka pukung
<p>5. Bogolofadi le phihlelelo</p>	<p>Se se lebeletše kudu boemedi bja batho bao ba golofetšego le go rarolla mapheko a phihlelelo.</p>	<p>Baanegwa bao ba golofetšego ba akareditšwe go netefatša boemedi bja bona dikanegelong le medirong. Re ahlaahla gape tša phihlelelo, e ka ba tša mmele tša theknolotši goba tša setšhaba gomme re šomiša polelo ye e akaretšago bohle yeo e bolelago ka botho pele. Se se hlola tikologo ye e amogelwago kudu go baithuti ka moka gomme se hlohletša kwelobohloko le kwešišo.</p>
<p>6. Tshekamelo ya thobalano le go akaretšwa ga LGBTQ+</p>	<p>LGBTQ+ e emela Lespiene, Keyi, Bongpedi, Mofetodi wa bong, QUEER GLOBE, Potšišo le baanegwa, “+” e emela go akaretšwa ga ditshakamelo tše dingwe tša thobalano, boitšhupo bja bong le dipolelo tšeo di fetago tšeo lokeleditšwego ka go lebanya, go swana le batho bao e sego ba bongtlhakanelo, pansexual bao ba se nago thobalano, le bao ba nago le seela sa bong. polelo e šomišwa go akaretša sepektheramo se se nabilego sa boitšhupo bja thobalano le bja bong go tšwetša pele.</p>	<p>Dibopego tša lapa la LGBTQ+ di emetšwe go ralala le dipuku, Go fa pono ye e fapanego. Re akareditše mehlala le maemo ao a hlahlobago ditaba le ditokelo tša LGBTQ+ gammogo le dipoledišano ka ga kgahlanong le kgethollo, go thuša baithuti go kwešiša le go hlompsha go fapafapana ga tshekamelo ya bong thobalano.</p>
<p>7. Go fapafapana ga bodumedi le moyeng</p>	<p>Se se akaretša go emela ditumelo tše di fapafapanego tša bodumedi le go godiša tlhompho ya mekgwa e fapafapanego ya moya.</p>	<p>Dipuku tša rena di na le diteng tšeo di tsebišago baithuti ka madumedi bja go fapafapana le mekgwa ya semoya. Re hlohleletše gape go poledišano ya madumedi go thuša go godiša tlhompho le kwešišo go ralala le ditshepedišo tša ditumelo tše di fapanego. Dipono tša lefase di akaretšwa le tšona go kgonthišišetša gore ditshepedišo ka moka tša ditumelo di a hlompsha le go emelwa ka toka.</p>

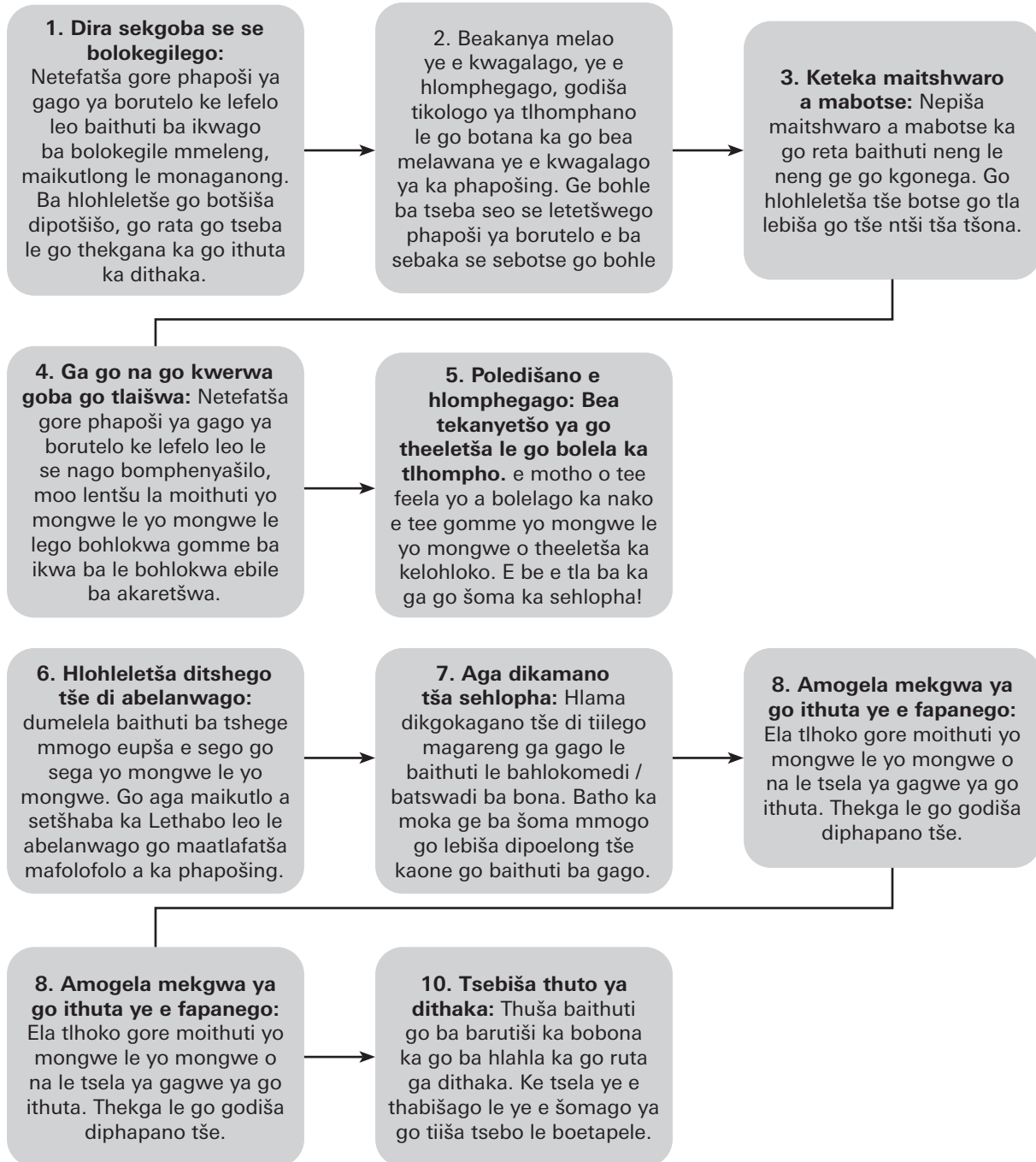
Legoro la go fapafapana	Tlhalošo	Kgašo ka pukung
8. Go fapafapana ga mengwaga	Go fapafapana ga mengwaga go akaretša go akaretša batho go tšwa dihlopheng tša mengwaga ye e fapanego le go ahlaahla ditaba tše di amanago le botšofadi.	Dipukung tšeo, o tla hwetša baanegwa le mehlala go tloga go bana ba bannyane go fihla go botšofadi. Re hlalošitše bohlokwa bja dikamano tša magareng ga meloko, gammogo le go ahlaahla dihlogo tše di amango le mengwaga go swana le go rarolla modiro le go ba le mengwaga, se se thuša baithuti go kwešiša mohola wa sehlopha se sengwe le se sengwe sa mengwaga setšhabeng.
9. Go fapafapana ga lefelo	Go fapafapana ga lefelo go emela batho le dithaba go tšwa dileteng le ditikologong tše di fapanego, bobedi tša lefase ka bophara le tša selegae.	Dipuku di akaretša diteng go tšwa dileteng tše di fapanego lefaseng ka bophara, di lebane le bobedi ditaba tša lefase ka bophara le maemo a selegae ao a lebanego le baithuti. Re bile re lekalekanye mehlala go tšwa mafelong a ditoropong le dinagamagaeng re bontšha ditlhoaho tša moswananoši le meholo ya tikologo ye nngwe le ye nngwe.
10. Go fapafapana ga menagano le go ithuta	Se se šupa go rarolla mekgwa ye e fapanego ya go ithuta, bokgoni le diphapano tša temogo tša go swana le go fapafapana ga bjoko.	Re amogetše go fapafapana ga temogo le go ithuta ka go akaretša mekgwa ya go ruta ye e fapanego yeo e hlokomelago mekgwa ye e fapanego ya go ithuta. Mešomo e hlamilwe go amogela dinyakwa tše ntši tša go ithuta tšeo di tšwetšago pele tikologo ya go ithuta ye e akaretšago bohle. Re okeditše gape ditlhalobo tša pele tša ka pele gore o di ele tlhoko.

Go hlama phapoši ya borutelo ye e akaretšago bohle le ye e fapanego.

Tlhahlo ye ya barutiši e hlamilwe ka go akaretša bohle, go fapafapana le tekatekano ka kgopolong. E fa methopo yeo e go thekgago go hloleng ditikologo tša go ithuta tše di akaretšago magoro a bohlokwa a go fapafapana go lenaneo la 1 ka godimo.

Go fapafapana ka phapošing ya borutelo

Bjalo ka morutiši tema ya gago ke go netefatša gore phapoši ya gago ya borutelo ke lefelo la go ithuta, fao ditshego le tlhompho ka moka di kopanago go lona. Maano a 10 ao o ka a šomišago go boloka dilo di le bose, di bolokegile ebile di le botse go baithuti ba gago:

Maano a 1-5: go aga tikologo ye botse le ye e akaretšago bohle ka phapošing

Keteka go ikgetha ga moithuti yo mongwe le yo mongwe

Go bohlokwa gore baithuti ba iponele maitemogelo a bona a go fapafapana a bonagatšwa ka phapošing. Se se ra gore go bontšha go fapana ga ponagalo ya mmele, maleme, boitšhupo, ditšo, bodumedi, bong, tshekamelo ya thobalano (go akaretša LGBTQ+), mengwaga le bokgoni bja temogo. Dipuku tša rena di na le baanegwa ba go tšwa ditlogong tše di fapanego go laetša maitemogelo a go fapana. Re kgetha ka kelotlhoko diswantšho, mošomo wa bokgabo le diteng tšeo di emelago batho ba go fapana, ditikologo le dilo tša nnete tšeo di bopago Afrika Borwa le ka ntle ga yona.

Re go hlohleletša go dira se se swanago ka phapošing ya gago ya borutelo. Diriša go anega dikanegelo go hlagiša ditlogo tše di fapanego, bontšha diswantšho tša mafelo a dinagamagaeng le a ditoropong le go bolela ka batho bao ba nago le bokgoni bjo bo fapanego bja mmele, bokgoni bja temogo le boitšhupo go akaretšwa LGBTQ+. Ahlaahla badumedi ba go fapafapana, mengwaga le go fapana ga bong gomme o hlalobe maemo a go fapana a ekonomi ao baithuti ba gago ba ka kopanago le ona. Tšea nako go utolla dikgokagano tša rena le dinaga tše dinngwe le batho go ralala le Afrika le lefase. Ka go dira se o thuša moithuti yo mongwe le yo mongwe go ikwa a bonwe, a tšeelwa godimo, a romela karolo ya setšhaba se segolo sa lefase ka bophara.

Go ba le kgopolo ya go ba le leleme le tokelo.

Mohumagadi Adams o be a ruta thuto ya setšo le bohwa. Baithuti ba gagwe ba tšwa ditlogong tše di fapafapanego gomme o be a thabile go bona ka fao poledišano e tlogo phuthuloga ka gona. Ge dithuto di thoma, o ile a kgopela baithuti ba gagwe go abelana setšo goba tumelo go tšwa malapeng a bo bona.

Lebo mosetsana wa go itshepa o boletše pele gomme a hlaloša ditšo tša lapa la gabo tša keremose ya Bokriste. Baithuti ba bangwe ba mmala ba ile ba latela, ba ahlaahla matsatši a maikhutšo a swanago. Eupša ge e le sebaka sa Amina o ile a dikadika. Lapa la bo Amina le be le diriša Bomoseleme gomme o ile a abelana maitemogelo a gagwe a go bo keteka. Mo e nyakilego go ba gatee, baithuti ba mmalwa ba ile ba thoma go sebelana gomme moithuti yo tee, a sa tsebe khuetšo ya mantšu a gagwe, a ngunanguna a re “ga se maikhutšo a maleba”.

Mohumagadi Adams o ile a lemoga ka pela kgatelelo yeo e bego e le ka phapošing. O be a e na le kgetho e bohlokwa yeo a bego a swanetše go e dira .Go hlokomologa tshwaelo yeo go ka bolela go tlogela tshekamelo e tsema medu, mola go e rarolla go be go nea sebaka sa go ruta thuto e bohlokwa. Mohumagadi Adams o ile a emiša poledišano gomme a kgopela phapoši ya bana go naganišiša ka taba ye. “Ge re nyatša tumelo goba ditšo tša motho go ra go reng? O be o tla ikwa bjang ge nkabe dikarolo di ka bušetšwa morago gomme letšatši la gago le le kgethegilego le bitšwa “ga se la nnete?” Phapoši ya borutelo e ile ya homola ge baithuti ba thoma go nagana ka ditshwayotshwayo tša bona.

Ke moka o ile a hlaloša bohlokwa bja go kwešiša le go hlomphe ditumelo tše di fapanego, a diriša phihlelo ya Amina e le motsotso wa go ruta. Mohumagadi Adams ga se a kgalema goba go hlabiša baithuti dihlong eupša go e na le go ba hlalaha ka poledišano ya gore ke ka lebaka la eng go le bohlokwa go hlomphe ditšo ka moka, le ge di le bjalo e sa tlwaelegagago. Sehlopha se ile sa naganišiša ka moo go sekamela, bobedi ga kgale le mo go fsa go ka bopago dipono tša bona ka ba bangwe gantši ka ntle le go lemoga.

Dithuto go tšwa ka phapošing ya borutelo ya Mohumagadi Adams

Tshekamelo le dikakanyo di ka tšwelela ka go se ikemišetše. Le ge ba sa ikemišetša go gobatša, baithuti ba ka dira ditshwayotshwayo tšeo di bontšhago tshekamelo yeo e sa lemogegego. Bohlokwa bja yona ke go khutša le go rarolla dinako tše ka tlhokomelo le temogo

Go ithuta ka tlhohlo
Go se iketle go ka ba morutiši yo maatla. Mohumagadi Adams o šomišetše motsotso wo thata go hlohleletša baithuti ba gagwe go belaela dikakanyo tša bona, a ba bontšha gore diphapoši tša borutelo ke mafelo a go gola e sego a tsebo fela.

Hlohleletša ya go itlhaloša
Go e na le go fa dithero, Mohumagadi Adams o ile a laletša baithuti ba gagwe go nagana gore ba tla ikwa bjang ge nkabe ba le dieteng tša Amina. Se se thušetše baithuti go kwešiša bohlokwa bja kwelobohloko le go itemoga ditirong tša bona.

Hlama sekgoba sa poledišano
Ge go ba le leeme goba kgethollo, ga se gwa lekana go e homotša. Go bula lebato bakeng sa poledišano go thuša baithuti go kwešiša gore ke ka lebaka la eng mantšu goba ditiro tše itšego di ka ba kotsi, go ba fa didirišwa tša go hlohla maikutlo a nakong ye e tlogo

Go ithuta ka tlhohlo
Go se iketle go ka ba morutiši yo maatla. Mohumagadi Adams o šomišetše motsotso wo thata go hlohleletša baithuti ba gagwe go belaela dikakanyo tša bona, a ba bontšha gore diphapoši tša borutelo ke mafelo a go gola e sego a tsebo fela

Thutaboitšhidullo

Šoma ka dihlopha.

Tlhahli ya Mošongwana:

- Arola phapoši ka dihlopha tše nne.
- Fapantšha dihlopha go ya ka bong, morafe le bodumedi.
- E ba le lekwela go baithuti bao ba ka bago le go se lekanele/ mapheko mmeleng.
- Mošongwana o ka phethwa ka gare goba ka ntle go lebeletšwe sekgoba.
- Šomiša nakana goba sedirišwa sa go swana le yona go tsebiša baithuti nako ye ba swanetše go thoma le go fetša.
- Dira boitšhidullo bja go itutetša le bja go iphodiša le baithuti.

Mošongwana

Baithuti ba sepela, ba tshela tshela gomme ba kitimela pele le morago ka bobedi.

- Hlalošetša baithuti mošongwana gomme o abe mehlala.
- Šomiša baithuti ba se ba kae go diragatša (baithuti ba go fapana).
- Bea ditelo: Go fa mohlala, molodi wo tee wa nakana o hlaloša go thoma, melodi ye mebedi ya nakana e hlaloša go emiša.
- Itlwaetše le baithuti ka moka: sepelela pele le morago, tshela tshela, gomme o kitime.
- E re dihlopha ka moka di itlwaetše.
- Mola dihlopha di sa itlwaetša, etela sehlopha se sengwe le se sengwe go lebeledišiša gore ke baithuti bafe bao ba katanago. Šomiša lenaneotekolo go kgoboketša datha.

Mohlala wa lenaneotekolo

Leina la moithuti	Tshela tshela	Go ya pele	Morago	Kitima
John Doe	✓	×	✓	✓

Mošongwana wa 2 (Puku ya Moithuti letlakala la 2)

Šoma ka dihlopha.

Tlhahli ya Mošongwana

- Baithuti ba dula godimo ga legogwa.
- Bontšha baithuti senepe/ taetšo go.
- Ba botšiše gore ba bona eng.
- Ahlaahlang dintlha tšeo di hwetšwago ka gare ga seswantšho.
- Šupa dintlha, tša go swana le: mmala wa meriri, mmala wa mahlo, fao mošemane a emego, ke ka lebaka la eng go na le 7 godimo ga palune. Hlatholla ntlo ya mošemane gomme o botšiše baithuti ka ga nomoro ya ntlo. Bala setsopolwa sa ka fase ga seswantšho.

Dikarabo tšeo di šišintšwego

1. Lina o na le meriri ye mehubele le mahlo a matala. O apere hempe ye tala ka borokgwana bja methaladi ye mešweu le ye metala.
2. Lina ke wa bogolo bja mengwaga ye 7. O swere palune ya go ba le nomoro ya 7 godimo ga yona.
3. Lina o dula go la 10 Mmila wa Main, Soshanguve.
4. Ntlo ya Lina ke ye šweu ya go ba le lemati le le phefadu.

Boakaretši le go fapafapana

E ba le lekwela/ šetša baithuti bao ba ka katanago le go lekola mengwaga ya Steven le aterese. Ka dihlopha tša go fapana, baithuti ba ka thušana. Hlohleletša kgotlelelo, go šetša le tlhokomelo go se.

Methodo

Diswantšho tša mabapi le bana goba batho go bontšha gore yo mongwe le yo mongwe wa rena o lebelelega go fapana.

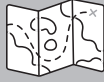
Puku ya Moithuti;

Puku ya go ngwalela ya DBE letlakala la 6-8;

dikarata tša go folaša tša go ba le mantšu a go šoma go sererwa

Ruporiki ya go leka mošongwana: Ntle le semmušo lekola mošomo wa sehlopha sa baithuti

Moithuti o kgonne go:	✓	×
Hlaloša Lina		
E fa mengwaga ya Lina		
E fa aterese ya Lina		
Laetša mmala wa ntlo ya Lina		

Nako ya go utolla

Didirišwa: mebala, dikherayone, letlakalatšhomelo la kakanyetšo ya go ngwalela Baithuti ba boela ditsekeng tša bona gomme ba tšea metsotso e se me kae ya go dula fase.

Aba letlakala la go ba le foreime ya go ngwalela le sekgoba sa sethalwa sa moithuti.

Kakanyetšo e akaretša:

Leina la gago _____

Sefane sa gago _____

Mengwaga ya gago _____

Aterese ya gago _____

Dinomoro tša mogala wa batswadi ba gago _____ (Hlaloša gore yo ke motho yoo ba dulago le yena, motswadi, koko le rakgolo, mmame, malome, bj.bj.)

Pele baithuti ba ka thoma, ba swanetše go nagana mabapi le ka fao ba lebelelegago ka gona.

- Ba botše gore ba nagane ka ga mmala wa meriri le mmala wa mahlo a bona.
- Ba swanetše go ba le boitlhamelo ka fao ba kgethago go ikemela.
- Hlohleletša baithuti go šomiša mebala ya go fapana gomme ba ipshine.

Hlaloša mošongwana: Thala seswantšho sa wena mong gomme o tlatše dintlha: hlaloša seo ba swanetšego go se tlatša. Baithuti bao ba sa tsebego tshedimošo ka noka ba swanetše go tlatša fela maina a bona, sefane le mengwaga (ka dinomoro).

Rubriki ya go leka mošongwana: Ntle le ka semmušo lekola baithuti ba šoma ka bobona.

Moithuti o kgonne go:	✓	×
thala sefahlego		
bontšha mmala wa (kgauswikgauswi) maleba wa moriri		
bontšha mmala wa (kgauswikgauswi) maleba wa mahlo		
ngwala leina la gagwe		
ngwala mengwaga ya gagwe		

Bokgabo bja Boitlhamelo

Šoma ka bowena.

Tlhahli ya Mošongwana:

- Hlaloša gore baithuti ba thadile difahlego tša bona beng ka gare ga wo tee wa mešongwana yeo e fetilego.
- Bea seswantšho sa difahlego tša bana ba se bakae godimo ga poroto. Šomiša bonnyane mehlobo ye meraro ya go fapana.
- Kgopela baithuti go emiša menwana ya bona ya tšhupane. Ba bontšhe gore monwana wa bona wa tšhupane ke ofe.
- Ba bontšhe ka fao o phethelelago sefahlego sa gago o sepetša monwana wa gago go dikologa sefahlego sa gago.
- Ba botšiše ge eba ba bone seo o se dirilego.
- Ba kgopele go dira go swana le wena. Ba kgopele go šupa mahlo, nko, molomo wa bona, ka moka ditho tša sefahlegong sa bona.
- Tšea dipoelo go tšwa go baithuti ge ba dutše ba araba dipotšišo tša gago gomme o ba kgopele go šupa dibopego godimo ga diswantšho le gona porotong.
- Hlaloša gore gabjale ba tla be ba penta seswantšho sa difahlego tša bona beng, gomme ba swanetše go akaretša ditho ka moka tša sefahlegong tšeo ba di šupilego.
- Methopo le dipeakanyo: Beakanya diteseke tša baithuti ka pente yeo e hlakantšheditšwego sa ruri, pampiri, diporatšhe tša pente le meetse. (Ge eba ga go kgonagale, baithuti ba ka thala sebakeng sa go penta.)

Mošongwana:

- Baithuti ba penta sefahlego.

Mohlala wa lenaneotekolo

Moithuti o kgonne go:	✓	×
penta difahlego tša bona		
akaretša ka moka ditho tša sefahlego		
bontšha mmala wa (kgauswikgauswi) maleba wa moriri		

Re ikgethile ebile re ba moswananoši Puku ya Moithuti letlakala la 5

Puku ya Moithuti letlakala la 5

- Baithuti ba lebelela go ditaetšo godimo ga letlakala la 5 la Puku ya Moithuti.
- Botšiša baithuti seo ba se bonago: Naa ba lemoga eng mabapi le bana ba ka gare ga ditaetšo?
- Ba bona baithuti ge eba ba kile ba kwa ka lentšu ikgethile le šomišwa pele gomme ba nagana gore le ra eng. O tla kgona go kgetha kwešišo ya bona ya ikgethile ka dikarabo tša bona tša go fapafapana.

Mošongwana wa 3 (Puku ya Moithuti letlakala la 3)

Šoma ka bowena

Tlhahli ya Mošongwana

- Tsebagatša kgopolo ya go ba 'moswananoši'. Lebelela ditaetšo godimo ga letlakala la 5 ka gare ga Puku ya Moithuti. Ahlaahlang go ba 'yo mongwe wa mohuta'.
- Hlalošetša baithuti gore batho ba ikgethile ka lebaka la gore ba fapana, le gore seo ke sona sa go ba dira gore e be meswananoši.
- Botšiša baithuti gore motho o dirwa ke eng gore a be moswananoši.
- Tše ke tšeo di dirago gore batho ba fapane:
 - Mmala wa meriri
 - Mmala wa mahlo (Bontšha mantšu a go swana le tala, phifadu, ntsho, hubitšwana, bj.bj. Mantšu ao ba tla a hlokago go hlatholla mmala wa meriri le mahlo a bona.)
 - Myemyelo
 - Semelo (tsela yeo motho a itshwarago ka yona le go nagana, e lego seo se ba dirago baswananoši le go fapana le batho ba bangwe.)
 - Ditalente (seo re se kgonago): Ba botšiše gore ba kgona eng.
 - Bagwera ba ka le ba lapa la gešo. (Bea seswantšho sa lapa godimo ga poroto gomme o bolele mabapi le ka fao mongwe le mongwe a lebelegago go fapana le yo mongwe ka gare ga seswantšho, ka lebaka la gore ka moka ke baswananoši.)

Dikarabo tšeo di šišintšwego

1. Baithuti ba ngwala ka gare ga puku ya bona ya go ngwalela: Ke moswananoši.
2. Baithuti ba tlaletša mafoko ka go tlatša mantšu a maleba. Dikarabo di tla fapafapana. Sepela sepela gomme o thuše baithuti ka mantšu fao go hlokegago.

Boakaretši le go fapafapana

Šetša baithuti bao ba ka bago le lekwela mabapi le diphapano tša bona. Baithuti mo mengwageng ye ba na le kwešišo ye nyane ka ga seo ba se kgonago.

Kwešiša gore baithuti ba tla go tšwa malapeng a go fapana gomme se se ka ba se se sa utollwa ka gae, ka gona nako ye o tsebagatša sererwa se go tla nyakega gore wena o netefatše gape ka fao moithuti (baithuti) ba ikgethilego ka gona ebile e le baswananoši.

Hlohleletša kgotlelelo, lekwela le kwelobohloko go se.

Methodo

Diswantšho tša bana goba batho go bontšha gore yo mongwe le yo mongwe wa rena o lebelelega go fapana;

Puku ya Moithuti letlakala la 3;

Puku ya 1 ya Rainbow ya DBE letlakala la 6-8;

dikarata tša go folaša tša go ba le mantšu a go šoma go sererwa

Mantšu a maswa/ tlotlontšu e swanetše go bonagala go baithuti.

Ba bontšhe mehlala/ dinepe tša go bonwa fao go kgonegago.

- **moswananoši** – go ba yo tee wa mohuta wo itšego

Lentšu
le leswa

Dilo tšeo nka di dirago

Puku ya Moithuti letlakala la 6

- Botšiša baithuti seo ba ka se dirago.
- Tšea diphetolo go tšwa go baithuti ba go fapana.
- Baithuti ba lebelela go ditaetšo godimo ga letlakala la 6 la Puku ya Moithuti.
- Ahlaahlang seo ba se bonago.
- Bala ditsopolwa gomme o botšiše baithuti ge eba ba ka kgona: go balela, go laetša medumo ya diphoofolo, ba fa maina a diboego le mebala. Morago ga potšišo ye nngwe le ye nngwe, ba ka kgona go botša badirišane ba bona (moithuti kgauswi le yena) karabo. Go fa mohlala, botša mogwera wa gago modumo wo tee woo o tsebago wa phoofolo, le gore ke phoofolo efe yeo e dirago modumo wouwe.

Mošongwana wa 4 (Puku ya Moithuti letlakala la 4)

Šoma ka diphere

Tlhahli ya Mošongwana

- Tsebagatša sererwa ka go ahlaahla le go sekaseka diswantšho godimo ga letlakala la 6. Kgopela baithuti go abelana ditalente tša bona le bokgoni.
- Ahlaahlang seswantšho se sengwe le se sengwe ka botlalo gomme o kgopele baithuti go go fa mehlala ya ka fao go balelwago le go fa maina a diboego le mebala. Aa e ka ba ba kgona go laetša medumo ya diphoofolo?
- Tšea diphetolo go tšwa go baithuti ba go fapafapana.

Dikarabo tšeo di šišintšwego

Mola baithuti ba fana dikarabo, sepela sepela gomme o theeletše seo ba nyakago go se bolela. Baithuti ba araba potšišo ya mathomo ka molomo, ka go fa leina la seboego le ka go botša modirišane wa gagwe. Gore go be le dipotšišo

2. Abela baithuti pampiri gore ba thale diboego tša bona ba be ba di khalare ka maleba.

Baithuti ba balela go tloga go tee go ya go leggolo.

Boakaretši le go fapafapana

Lemoša baithuti gore bana ba šoma ebile ba dira dilo ka mabelo le bokgoni bja go fapana. Šupetša go ntlha ya gore ka moka re meswananoši. Thuša baithuti bao ba thatafalelwago ke go thala khutlotharo, le bao ba katanelago go balela go fihla go leggolo le tee. Hlohleletša kgotlelelo, go šetša le tlhokomelo go se.

Methopo

Diswantšho tša go bontšha:

bana ba dira dilo tša go fapana;

ditsopolwa tša go theeletšwa tša medumo ya diphoofolo;

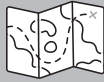
diboego le mebala;

pampiri ya go thala dibopego;

Puku ya Moithuti letlakala la 4;

Pukutšhomelo ya 1 ya DBE letlakala la 6-8;

Dikarata tša go folaša tša F tša go ba le mantšu a go šoma go sererwa.

Nako ya go utolla

- Baithuti ba fa maina a dilo tše dingwe le tše dingwe tše tharo tšeo ba ka di dirago gomme ba abelana diphetolo le phapoši.
- Ge go hlokagala, hlahla baithuti ka go fa maina a dilo tše tharo tšeo o ka di dirago.

Thutaboitšhidullo

Šoma ka bowena

Tlhahli ya Mošongwana:

- Mošongwana o ka phethwa baithuti ba eme ditekeng tša bona, godimo ga legogwa goba ka ntle.
- Dira boitšhidullo bja go itutetša le bja go iphodiša le baithuti.
- Morago ga ge baithuti ba ituteditše, ba šupa hlogo ya bona, magetla, dikhuru, menwana ya maoto, sefahlego, molomo, nko, mahlo le ditsebe.
- Raloka setsopolwa sa koša, 'Hlogo, magetla, dikhuru le menwana ya maoto', gomme o botšiše baithuti ge eba ba tseba koša yeo. Hwetša phetolo go tšwa go ba bangwe ba bona mabapi le fao ba kwelego koša yeo la mathomo.
- Baithuti ba hlalela bediyo ya bana ba diragaletša koša ya 'Hlogo, magetla, dikhuru le menwana ya maoto'.
- Morago ga go hlalela bediyo, hlalošetša baithuti mošongwana.
- Dumelela sehlopha sa go fapafapana sa baithuti gore se diragaletše phapoši.

Mošongwana

Baithuti ba tla be ba ithuta mabapi le ditho tša go fapana tša mmele ka go opela koša ya 'Hlogo, magetla, dikhuru le menwana ya maoto' ba dutše ba diragatša.

Mohlala wa lenaneotekolo

Leina la moithuti	Hlogo	Magetla	Dikhuru	Menwana ya maoto
John Doe	✓	×	✓	✓

Naa ke swana bjang le bagwera ba ka?

Puku ya Moithuti letlakala la 7

- Bontšha seswantšho godimo ga poroto gomme o ba botšiše ge eba ba lemoga selo sefe goba sefe seo se swanago mabapi le batho/ bana ka gare ga seswantšho.
- Ahlaahlang dilo tšeo di swanago.
- Ba botšiše ge eba go na le selo sefe goba sefe seo se swanago mabapi le ofe goba ofe wa baithuti ka phapošing (e ba le lekwela nako ye o kgetha baithuti bao o ba kgopelago gore ba ba lebelele). Bolela gore ka moka ba nyakile go swana ka mengwaga efela e ba le lekwela go baithuti bao ba boeletšago mphato. Šupetša morago go ka fao ka moka re lego ba moswananoši ka gona ebile re dira dilo ka mabelo a go fapana ebile re na le bokgoni bja go fapana.

Mošongwana wa 5 (Puku ya Moithuti letlakala la 6)

Šoma ka diphere

Tlhahli ya Mošongwana

- Bala mehlala go letlakala la 6 mabapi le gore ke dilo dife tšeo di ka swanago magareng ga bagwera ba babedi. E fa baithuti nako ya go nagana mabapi le seo ba se bonago.
- Baithuti ba ka kgatha tema go dipoledišano; le ge eba, ba kgopele go theeletša mehlala pele ba ka bolela magareng ga diphere tša bona.
- Bala dipotšišo ka ye tee ka ye tee.
- Ka diphere, baithuti ba šielana ka go araba. Bobedi baithuti ba ka araba dipotšišo tše itšego.
- E fa baithuti nako ya go araba dipotšišo.
- Dikologa baithuti ba dutše ba šoma ka diphere gomme o kgethe baithuti bao ba tla abelanago ka phetolo le phapoši (baithuti ba go fapana go aba phetolo).

Dikarabo tšeo di šišintšwego

1. Baithuti ba fa dikarabo tša bona beng go potšišo ye nngwe le ye nngwe.
2. Nako ya ge ba le mošongwaneng, kgopela baithuti phetolo mabapi le dikarabo.

Boakaretši le go fapafapana

Sepela sepela le phapoši gomme o thuše baithuti, fao go hlokegago. Hlohleletša leloko le lengwe le le lengwe la diphere gore le kgathe tema ka gare ga mošongwana.

Methopo

Diswantšho tša mabapi le bana goba batho go bontšha gore re ka ba le dikokwane/ ditho tša sefahlego tšeo di swanago;

Puku ya Moithuti letlakala la 6

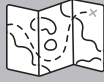
Pukutšhomelo ya 1 ya Rainbow DBE letlakala la 6

Dikarata tša go folaša tša F tša go ba le mantšu a go šoma go sererwa

Naa ke fapana bjang le bagwera ba ka?

Puku ya Moithuti letlakala la 8

- Šupetša morago go thutwana yeo e fetilego fao baithuti ba lebeletšego dilo tšeo di bego di swana mabapi le batho gomme o hlaloše gore gabjale ba ile go lebelela diphapano.
- Bontšha baithuti diswantšho tša mabapi le bana goba batho gomme ba šetše diphapano tša bona.
- Diswantšho di swanetše go akaretša dihlopha tša merafo le bong bja go fapana.
- Ahlaahlang diphapano tša mmele.
- Ahlaahlang gore le ge e le gore batho/ bana ba lebelelega go fapana mmeleng, ba na le ditlošabodutu, le dikgahlego tša go swana, bj.bj.

Nako ya go utolla

Puku ya Moithuti letlakala la 6

- Baithuti ba lebelela seswantšho ka gare ga Puku ya Moithuti go letlakala la 8 gammogo le Pukutšhomelo ya 1 ya Rainbow ya DBE, letlakala la 8 le la 9.
- Botšiša baithuti ka seo ba se bonago. Ba fe nako ya go nagana mabapi le sona.
- Ahlaahlang dipotšišo. Balela potšišo ye nngwe le ye nngwe godimo gomme o dumelele baithuti go e ahlaahla le badirišane/ bagwera ba bona.
- Ba botšiše gore go fapana eng magareng ga bona le bagwera ba bona.
- Tšea diphetolo tša dipotšišo tše tharo go tšwa go dihlopha tša go fapafapana.
- Dikologa mola baithuti ba dutše ba ahlaahla le ba bangwe ba bona.
- **Dikarabo tšeo di šišintšwego**
- 1. Bobedi bašemane ba na le meriri ya go tiba, le letlalo la go tiba, ebile bobedi ke ba bogolo bja mengwaga ye šupa. (Amogela ofe goba ofe wa bona, goba karabo efe goba efe ye nngwe ya go swanela.)
- 2. Mosetsana yo tee o na le meriri ye mekopana, ye mehubedu ya go raragana, gomme mosetsana yo mongwe o na meriri ye metelele ye mehubitšwana.
- 3. Apola ye tee ke ye tala, gomme apola ye nngwe ke ye hubedu.
- 3. Aowa, mošemane wa Moindiya o rata go raloka dipapadi gomme mošemane wa Motšhaena o rata go bala.

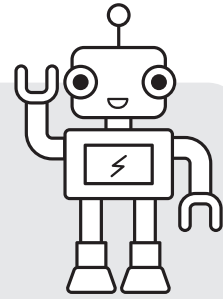
Mantšu a maswa/ tlotlontšu e swanetše go bonagala go baithuti.

Ba bontšhe mehlala/ dinepe tša go bonwa fao go kgonegago.

- go **fapana** – nako ye selo se itšego se sa swane le tše dingwe

Dipapadi

Papadi ya Khouthing le Dirobotiki

Ka go Khouthing le Dirobotiki, baithuti ba swanetše go ithuta go latela tatelano ya ditaelo. Mošongwana wo o thuša baithuti go latela ditaelo tšeo di filwego. Hlalosetša baithuti seo 'go ya pele', 'morago', 'ka go la ngele' le 'ka go la go ja' go hlaloša gore, ebile go laetša ditiro tša bona.

Baithuti ba šoma ka diphere gomme ba dira tšeo di latelago:

- Lebelela modirišane wa gago gomme le dire ditiro mmogo.
- Ema thwii ka botelele, go swana le roboto.
- Emeletša matsogo ka godimo ga hlogo ya gago.
- Šutišetša matsogo a gago go ya go bogodimo bja legetla.
- Šutišetša matsogo a gago morago go ya ka mahlakoreng.
- Tšea kgato ye tee go ya pele.
- Tšea kgato ye tee go ya morago.
- Tšea kgato ye tee go ya ka go la ngele.
- Tšea kgato ye tee go ya ka go la go ja.
- Šikinya mmele wa gago ka moka tše go ka rego o dirilwe ka jeli.

A re lekole

Puku ya Moithuti letlakala la 7

- Ye ke tekolo ya go se be ya semmušo yeo e phethwago mafelelong a sererwa.
- Dikologa mola baithuti ba dutše ba feleletša tekolo.
- Ge eba moithuti o šitwa go ngwala dikarabo fase, aba sebaka ge dikarabo tša molomo di ka fiwa.
- Ge eba moithuti o šitwa go araba dipotšišo tše itšego hlahla o be o/ goba aba tshedimošo ya maleba go moithuti, ya go swana le mengwaga ya bona, letšatšikgwe di la matswalo (letšatšie le kgwedi).
- Methopo: Abela baithuti kakanyetšo gore ba tlatše. Baithuti ba tla hloka dikherayone/ mebala gore ba phethe dithalwa tša bona.

Dikarabo tšeo di šišintšwego

1. Baithuti ba ngwala maina a bona le difane.
2. Baithuti ba fa mengwaga ya bona ka dinomoro.
3. Baithuti ba ngwala letšatšikgwe di la letšatši la matswalo a bona. (Ngwaga ga o bohlokwa.)
4. Baithuti ba ngwala aterese ya bona: nomoro ya ntlo le mmila.
(Lefelo ga le bohlokwa. Ge eba moithuti o dula ka gare ga mohlwaela wa difolete, kgopela nomoro ya folete le leina la tsela.)
5. Karabo ya moithuti yena mong. Ba ka fa leina la selo sefe goba sefe se tee seo ba ipshinago ka go se dira.
6. Baithuti ba thala seswantšho sa bona le bagwera ba bona.

Ruporiki ya go leka mošongwana: Ntle le ka semmušo lekola baithuti ba šoma ka bobona

Moithuti o kgonne go:	✓	×
thala difahlego tše pedi tša go fapana		
akaretša mmala wa meriri		
akaretša mmala wa mahlo		
ngwala mengwaga ya gagwe ka dinomoro.		

Letlakalatšhomelo la 1: Ka ga nna

Leina le sefane:	
Mphato:	Letsatsšikgwedi:

Thala seswantšho ka gare ga poloko
ye nngwe le ye nngwe.

Phoofolo ya ka ye ke
ratago kudu

Kenywa ya ka yeo ke
ratago kudu

Sebapadišwa sa ka seo
ke se ratago kudu

Papadi ya ka yeo ke
ratago kudu

Sererwa sa 2 Sekolong

Lefelo la go ithuta	Sekolong
Nako ya go ruta	Diiri tše 4
Methopo yeo e šišintšwego	Puku ya Moithuti; dimakatsine; sekero; klu; phene/ diphentshele; Puku ya 1 ya Rainbow ya DBE; dikarata tša go folaša le mantšu a lentšu la lebotong.
Dipoelo tša go ithuta	Ge go fihlwa mafelelong a sererwa, barutwana ba swanetše go ba ba kgona go: <ul style="list-style-type: none"> • Bolela leina la sekolo. • Bolela leina la morutiši wa bona. • Bolela leina la hlogo ya sekolo. • Hwetša fao mafelo a bohlokwa a hwetšagalago go dikologa sekolo. • Laetša mafelo a godimo ga mmepe wa sethalwa. • Ba ithale ba apere yunifomo ya bona. • Hlatholla mešongwana ya bona ya ka mehla sekolong.
Mabokgoni	<ul style="list-style-type: none"> • Laetša • Hlompha • Kgotlelelo • Lebeledišiša melao ya sekolo le phapoši
Tsebo	Maina a sekolo, la hlogo ya sekolo le morutišo Tseba mešongwana ya ka mehla sekolong Melao le maitshwaro
Mohola	<ul style="list-style-type: none"> • Lebeledišiša o be o laetše • Hlompha dithaka le barutiši • Dikgokaganyo le dithaka le barutiši • Ntšha dipotšišo le ditharollo • Hlompha • Kgotlelelo • Kwešišo
Maikutlo	Maikutlo a mabotse a go leba go tikologo ya phapoši/ ya sekolo
Tsebo ya motheo	Baithuti ba swanetše go kwešiša gore go na le melao le ditshepedišo sekolong tšeo di bego sekolong sa digotlane. Baithuti ba swanetše go tseba gore maitshwaro a itšego a letetšwe go tšwa go bona sekolong.

Dipotšišo tša go nagana ka tsinkelo	<p>Naa leina la sekolo sa geno ke lefe?</p> <p>Naa o ka go mphato ofe?</p> <p>Naa ke mang a dulago kgauswi le wena ka phapošing?</p> <p>Naa o tla hwetša ofisi ya ka pele kae?</p> <p>Aa e ka ba ofisi ya hlogo ya sekolo e kgauswi le ofisi ya ka pele?</p> <p>Aa e ka ba o hloka go sepelela kgole go ya go lepatlelo la dipapadi?</p>
Kopanyo	<p>Polelo ya ka gae: Go theeletša le go bolela: Polelo yeo e beakantšwego le yeo e sego ya beakanywa: Go abelana dikgopolo le maitemogelo le go bontšha kwešišo ya dikgopolo.</p> <p>Mmetse: Go balela</p> <p>Khouthing le Dirobotniki: go balela, mešongwana ya ka mehla – ka fao dilo di hlamilwego ka gona ka tatelano ya maleba</p>
Mekgwa ya go ruta	Poledišano, taetšo, taelo, go botšiša, kelo ya go se be ya semmušo
Kelo	Šomiša tlhokomedišišo go ela baithuti ka o tee ka o tee nakong ya mešongwana. Kelo e swanetše go ba ya go se be ya semmušo ebile e be ya go tšwela pele.
Rubriki	Kelo yeo e sego ya semmušo go matlakala a 5 le la 10

A re thome

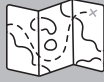
Go thoma letsatši la rena sekolong – Puku ya Moithuti letlakala la 8

Hlalošetša baithuti gore ba tla be ba ithuta ka ga sekolo sa bona, mešongwana ya bona ya ka mehla le fao ba ka hwetšago mafelo go dikologa sekolo.

- Botšiša baithuti gore ba bona eng nako ye ba tseba seferong sa sekolo.
- Ba botšiše gore ba dira eng nako ye ba fihla sekolong.
- Morago ga potšišo ye nngwe le ye nngwe, tšea diphetolo di se kae go tšwa go baithuti ba go fapafapana.
- Morago ga fao, kgopela baithuti go lebelela seswantšho go letlakala la 10 la Puku ya Moithuti.
- Ba kgopele go lebelela selo se sengwe le se sengwe seo se diregago ka gare ga seswantšho.
- Lemoga gore sekolo sa ka gare ga seswantšho se ka no se swane le sekolo sa baithuti.
- E ba le lekwela go tikologo ya baithuti.

Bala ye nngwe le ye nngwe ya dipotšišo godimo gomme o tšee dikarabo go tšwa go baithuti ba go fapafapana.

1. Naa o kgona go bona eng mo bopeleng bja moago wa sekolo? (Dikarabo di tla fapafapana)
 - Leina la sekolo – Bay Phoraemari
 - Bana ba fihla sekolong
 - Bana ba itšego ba emetše bagwera ba bona
 - Bana ka gare ga diaparō/ yunifomo ya sekolo (yunifomo: lentšu le leswa leo le swanetšego go bonagala go baithuti)
2. Naa baithuti ba dira eng nako ye ba fihla sekolong mesong ye mengwe le ye mengwe? (Dikarabo di tla fapafapana.)
 - Se se tla lebelelega go fapana go sekolo se sengwe le se sengwe go ya le ka ditshepedišo tša sekolo. Go fa mohlala: baithuti ba ya diphapošing tša borutelo, ba phuthulla mekotlana ya bona, ba bala dipuku, ba raloka lepatlelong la go raloka, bj.bj. Akaretša gore bana ba ya diphapošing tša bona tša borutelo gomme ba phuthulla mekotlana ya bona.
 - Ge eba baithuti ga ba bolele ditshepedišo tša sekolo, šomiša dipotšišo tša go akgofiša, go swana le: Naa re dirile eng mesong ye?
 - Botšiša baithuti gore go direga eng nako ye tšhipi e lla.
3. Naa ke ka nako mang ya letsatši yeo o yago sekolong ka yona? (Dikarabo di tla fapafapana.)
 - Sekolo se thoma e sa le ka pela mesong.
 - Bana ba itšego ba fihla e sa le ka pela kudu, ka lebaka la gore batswadi ba bona ba ba fološa ba le tseleng ya bona ya go ya mošomong. Bana ba bangwe ba ka fihla morago ga nako sekolong ka mabaka a go fapafapana (dinamelwa tša bohle, sephethephethe, merero ya ka gae).
 - Botšiša ge eba mang kapa mang o tseba nako yeo ba fološwago ka yona sekolong.

Nako ya go utolla

Naa ke eng seo o se ratago ka ga sekolo sa gago?

- Baithuti ba bolela seo ba ipshinago ka sona mabapi le go ya sekolong.
- E fa baithuti nako ya go nagana gomme moragonyana o tšee diphetolo go tšwa go baithuti ba go fapafapana.
- Nyakolla baithuti bao ba sa itshwenyego ka go araba, ba ka botša bagwera ba bona bao ba lego kgauswi le bona.

Mantšu a maswa/ tlotlontšu e swanetše go bonagala go baithuti.

Ba bontšhe mehlala/ dinepe tša go bonwa fao go kgonegago.

- sekolo – fao motho a yago go ithuta
- moithuti – motho yoo a yago sekolong
- yunifomo – diaparo tša go aparelwa go ya sekolong

Mošongwana wa 1 (Puku ya Moithuti letlakala la 9)

Šoma ka bowena

Tlhahli ya mošongwana

- Kgotela baiithuti ka moka gore ba emelele gomme o lebelele go dikologa phapoši.
- Naa yo mongwe le yo mongwe o apere eng? Hlohleletša tšhomišo ya lentšu 'yunifomo'.
- Ahlaahlang mmala wa yunifomo ya sekolo.
- Hlaloša gore ba tla šoma ka bobona.
- Ba swanetše go ithala ba le ka gare ga yunifomo ya bona ya sekolo.
- Ka fase ga seswantšho, ba swanetše go ngwala leina la sekolo sa bona.
- Bontšha leina la sekolo ka ditlhaka tše dikgolo tše dikoto godimo ga poroto.

Dikarabo tšeo di šišintšwego

1. Dikarabo di tla fapafapana. Mmala wa yunifomo o swanetše go swanela kgauswikgauswi.
2. E fa leina la sekolo sa bona.

Boakaretši le go fapafapana

Boakaretši

Sepela sepela gomme o netefatše gore baiithuti ka moka ba bolela mabapi le seo ba se ratago ka ga sekolo. Thuša bao ba hlokago tlhahli ya tlaletšo.

E ba le lekwela go baiithuti bao ba ka thatafalelwago ke go bona goba bao ba hlakantšhago mebala.

Go fapafapana

Dikolo tše itšego ga di apare diyunifomo, ka go realo baiithuti bao ba swanetše go ithala ba apere tšeo ba tlwaetšego go di apara go ya sekolong.

Hlokomela baiithuti bao ba ka hlokago yunifomo ya go felelela ya sekolo.

Methodo

Puku ya Moithuti, diphousetara le diswantšho, dikherayone/ mebala;

Dikarata tša go folaša tša F tša go ba le mantšu a go šoma go sererwa

Puku ya 1 DBE Rainbow letlakala la 12 le 13

Rubriki ya go leka mošongwana: Ntle le ka semmušo lekola baiithuti ba šoma ka bobona

Moithuti o kgonne go:	✓	✗
ithala a le ka gare ga yunifomo ya sekolo/ tšeo a di aperego		
ngwala leina la sekolo sa gagwe.		

Bokgabo bja Bodiragatši

Šoma ka dihlopha.

Tlhahli ya Mošongwana:

- Baithuti ba tla tlatša bjalo ka dihlopha.
- E ba le lekwela go baithuti bao ba ka bago le go se lekanele/ mapheko/ magomo a mesepelo ya mmele.
- Mošongwana o ka phethwa ka gare goba ka ntle go lebeletšwe sekgoba.
- Dira boitšhidullo bja go itutetša le bja go iphodiša le baithuti.

Mošongwana

Baithuti ba tla be ba ruthetša ditho tša go fapafapana tša mmele.

- Hlalošetša baithuti mošongwana gomme o ba bontšhe ka fao go dirwago ka gona. Šomiša baithuti ba se ba kae go diragatša (baithuti ba go fapafapana).
- Bea ditetelo: Go fa mohlala, molodi wo tee wa nakana o ra go thoma, melodi ye mebedi ya nakana e ra go emiša.
- Baithuti ka moka ba swanetše go ema ba na le sekgoba sa go lekana go ba dikologa, bonnyane botelele bja letsogo go tloga go moithuti wa go latela.
- Baithuti ba šupa ditho tša mebele ya bona: dikhuru, magetla, manakaila, matsogo, maoto, kgara, molomo le nko.
- Kgopela baithuti gore ba hemele ka teng le ka ntle ka go tsenelela, ka teng o šomiša nko ka ntle o šomiša molomo. Ba swanetše go kwa dikgara tša bona di kokomoga. Magetla a bona ga se a swanela go šutha.
- Baithuti ba koba dikhuru tša bona gomme moragonyana ba ema thwii. Boeletšang seo makga a se makae. Baithuti ba šuthiša manakaila a bona ka mosepelo wa modikuloga, ba hwedihwitša matsogo a bona go ya pele le morago, hwedihwitšang matsogo a la ngele le a la go ja. Hlokomela yoo a kgonago go fapantšha magareng ga la ngele le la go ja, yoo a katanago go latela ditaelo le yoo a katanago ka kwantšho.
- Baithuti ba dula fase gomme ba emelela.
- Ge baithuti ba dio kgona go dira mešutho ka moka, e re ba tšee mehemo e se mekae ya go tsenelela.
- Raloka ‘Simon o re’ gomme o bušetše ditiro/ mešutho ka moka ga yona.
- Fola ge o dio fetša.

Leina la sekolo, la morutiši le la hlogo ya sekolo

Mošongwana wa 2 (Puku ya Moithuti letlakala la 10)

Šoma ka dihlopha

Tlhahli ya mošongwana

- Nako ye o ruta sererwa se, šomiša sekhafole (gannyane gannyane o abela baithuti thekgo ebile o ba dumelela go ithuta ka go ikema) ka lebaka la gore baithuti ba tla be ba ithuta mantšu a maswa ao ba swanetšego go a gopola mphantong woo o latelago.
- Ahlaahla le baithuti seo ba se bonago godimo ga letlakala la 11.
- Botšiša seo ba naganago gore se a direga ka gare ga seswantšho.
- Go na le sete ya mafahla a go swana ao a fihlago e le letšatši la bona la bathomo la sekolo mo Phoraemari ya Bay. Naa ke mang yoo a šikinyago seatla sa tatago bona?
- Balela phapoši setsopolwa.
- Hlaloša gore ba tla araba dipotšišo ka dihlopha.
- Balela dipotšišo godimo ye tee ka nako ye tee. E fa baithuti nako ya go ahlaahla. Dikulogo mola baithuti ba dutše ba ahlaahla dikarabo.
- Tšea diphetolo go tšwa go baithuti ba go fapafapana.
- Hlohleletša baithuti bao ba sa kgateho tema.

Dikarabo tšeo di šišintšwego

1. Mna Mpho ke hlogo ya sekolo.
2. Moh Brown ke morutiši wa bona.
3. Hlogo ya sekolo e hlokomela sekolo ya ba ya netefatša gore sekolo se sepetšwa ka tshwanelo.

Boakaretši le go fapafapana

Boakaretši

Netefatša gore baithuti ka moka ba fiwa sebaka ka gare ga dipoledišano, kudu go baithuti bao ba nago le dihlong goba ba go tšea nako ye telele go itlhagiša.

Go fapafapana

Gopola gore go tla ba le baithuti ba go fapafapana ka phapošing. Amogela diphapano magareng ga bana ka go tseba, go hlompha le go kgotlelela diphapano tšeo.

Šomiša inthanete le/ goba dimakatsine go hwetša diswantšho tša go fapafapana magareng ga phapoši.

Methopo

Puku ya Moithuti; Kgotela hlogo ya sekolo sa geno gore e etele bana gomme e hlaloše seo e se dirago nakong ya letšatši la gagwe; Dikarata tša go folaša tša go ba mantšu a go šoma go sererwa; Ka boikgethelo: Letlakalatšhomelo mafelong a sererwa Puku ya 1 DBE Rainbow letlakala la 12 le 13

Nako ya go utolla

Botšiša baithuti:

- Naa leina la hlogo ya sekolo sa seswantšhong godimo ga letlakala la 11 la Puku ya Moithuti ke mang?
- Ge eba ba tseba leina la hlogo ya sekolo, moragonyana botšiša:
- Naa leina la morutiši wa gago ke mang?
- Tšea dikarabo go tšwa go baithuti ba go fapafapana.

mantšu a tlotlontšu a swanetše go bonagala go baithuti

ba bontšhe mehlala/ dithalwa tša go bonwa fao go kgonagalago

- hlogo ya sekolo: motho yoo a nago le maikarabelo a sekolo
- morutiši: motho yoo a thušago batho go ithuta

Fao o hwetšago mafelo a go fapana ka sekolong

Puku ya Moithuti letlakala la 12

Botšiša baithuti:

- Naa ofisi e mokae?
- Naa dintlwana tša boithomelo tša kgauswikgauswi di mo kae?
- Tšea diphetolo go tšwa go dihlopha tša go fapafapana tša baithuti (bonnyane diphetolo tše pedi go potšišo ye nngwe le ye nngwe).

Tlhahli ya mošongwana

Botša baithuti ba lebelele seswantšho godimo ga letlakala la 12 ka gare ga Puku ya Moithuti.

Hlaloša gore ke mmepe wa monagano.

Ahlaahlang mmepe wa monagano. O bontšha mafelo a go fapana go dikologa sekolo. Šomiša seswantšho gomme o kgolele baithuti gore ba šupe ditho mo fase.

- Deseke ya ka pele
- Ofisi ya hlogo ya sekolo
- Dintlwana tša boithomelo
- Phapoši ya borutelo
- Holo
- Lapatlelo la go ralokela

Kwantšha mafelo a le mafelo a go dikologa sekolo sa geno wena mong.

Botšiša baithuti fao ba tla hwetšago mafelo a ka sekolong sa bona beng.

Hwetša tumelelo ya go tšea baithuti wa ba iša go dikologa sekolo.

Dikarabo tšeo di šišintšwego

Ye ke poledišano, gomme dikarabo di tla fapana go ya le ka hlagišo ya sekolo.

Boakaretši le go fapafapana

Boakaretši

Baithuti ba itšego ba ka katana go swarelela ka lebaka la bogolofadi bja mmele.

Go fapafapana

Baithuti ba go ba le bogolofadi ba hloka go ikwa ba akareditšwe go diphapano tša bona.

Šomiša thutwana ye go bolela mabapi le diphapano magareng ga dikolo le ka fao dikolo di nago le didirišwa tša go fapana.

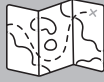
Methopo

Puku ya Moithuti;

Iša baithuti leeto la go dikologa sekolo;

Ge eba di gona, bontšha mmepe wa monagano godimo ga poroto ye tšhweu goba phorotšekhtha.

Puku ya 1 DBE Rainbow letlakala la 14

Nako ya go utolla

Puku ya Moithuti letlakala la 12

Šoma ka dihlopha.

- Hlalošetša baithuti gore ba tla be ba ile go sepela go phatša sekolo. Ba swanetše go balela gore ke dikgato tše kae tšeo ba di tšea go fihla go lefelo le lengwe le le lengwe.
 - Ka go sehlopha se sengwe le se sengwe, kgetha moithuti yoo a tla gopolago dikgato tšeo di baletšwego.
 - Ka dihlopha tša bona, ba swanetše go balela dikgato tša bona ka sehebehebe.
 - Bala taelo ya mathomo, boela ka phapošing gomme moragonyana o fe taelo ya go latela.
1. Balela dikgato tša go ya ofising ya hlogo ya sekolo sa geno.
Ge o dio boya ka phapošing moithuti yoo a kgethilwego o bega mabapi le dikgato tšeo di baletšwego.
 2. Balela dikgato tša go ya ntlwaneng ya boithomelo.
Ge o dio boya ka phapošing moithuti yoo a kgethilwego o bega mabapi le dikgato tšeo di baletšwego.
 3. Ngwala dikgato fase.
Dihlopha di ngwala fase gore ke dikgato tše kae tšeo di baletšwego go ye nngwe le ye nngwe.
 4. Naa ke lefelo lefe leo le nago le dikgato tše dintši: go ya ofising ya hlogo ya sekolo goba dikgato tša go ya ntlwaneng ya boithomelo?
Baithuti ba fa phetolo ka molomo go dipotšišo tše dingwe le tše dingwe.

Thuša baithuti ka go balela dikgato. Baithuti ba tla hloka go kopantšha mabokgoni a bona a mmetse gore go dirwe mošongwana wo. Baithuti ba ka no ba ba se ba balela dikgato ka maleba, efela ba hloka go kwešiša gore lefelo le lengwe le le lengwe le bokgole goba bokgauswi bjo bo ka kang.

- mantšu a tlotlontšu a swanetše go bonagala go baithuti ba bontšhe mehlala/ dithalwa tša go bonwa fao go kgonagalago
- phapošiborutelo: phapoši ka sekolong fao dithutwana di phethagatšwago
 - lepatlelo la go ralokela: sekgoba sa go ralokela ka ntle

Mešongwana ya ka mehla ya ka phapošingborutelo le melao

- Naa o dira eng nako ye o tsena la mathomo ka phapošing?
- Aa e ka ba o raloka ka ntle pele?
- Aa e ka ba o ja letena la rena pele?
- Tšea diphetolo go tšwa go baihuti ba go fapafapana go bona ge eba ba tseba seo ba se dirago pele, la bobedi, la go latela, bj.bj. Ba dumelele go bopa mešongwana ya ka mehla ya letšatši. Ba nyakolle gore o hwetše tatelano ya maleba.

Mošongwana wa 3 (Puku ya Moithuti matlakala a 13 le 14)

Šoma ka diphere

Tlhahli ya mošongwana

- Hlalošetša baihuti gore ba tla be ba šoma le badirišane ba bona.
- Lebelela ditaetšo godimo ga letlakala la 14 ka gare ga Puku ya Moithuti. Ba botšiše gore ba bona eng.
- Baihuti ba ahlaahla le badirišane ba bona. Tšea diphetolo go tšwa go diphere di se kae.
- Ahlaahlang ka fao mešongwana ya bona ya ka mehla ya letšatši le letšatši e fapanago go tšwa go ditaetšo godimo ga letlakala la 13.
- Baihuti ba nomora mošongwana gore e direga neng mo letšatšing.
- Aba mohlala (nomoro ya 10) godimo ga poroto.
- Dikologa mola baihuti ba dutši ba phetha mošongwana. Thuša baihuti bao ba katanago.

Dikarabo tšeo di šišintšwego

Nako ya ka gae – 10

Emang mothaladi – 5

Phuthulla mokotlana wa ka – 1

Nako ya dijo tša mosegare – 8

Dumediša morutiši wa ka – 6

Tekeletša mokotlana wa ka – 2

Tšhipi e a lla – 4

Nako ya go ya lepatlelong la dipapadi – 3

Mošomo wa legogwa – 9

Thomang go šoma – 7

Boakaretši le go fapafapana**Boakaretši**

Bea baithuti bao ba nago le taolo yeo e hlwekišitšwego gabotse ya mosepelo le baithuti bao ba hlokago go itlwaetša kudu.

Go fapafapana

Gopola go ba le lepokisana la dišomišwa go ngwala le tša go ngwalela gore baithuti bao ba hlokago dišomišwa go ngwala go bona. Netefatša gore phapoši e beakantšhitšwe ka baithuti ba go fapafapana le bong bjoo bo dutšego kgauswi le kgauswi. Šetša gape bokgoni bja bona bja go fapana nako ye go bewa baithuti.

Bolela ka ga go fapafapana magareng ga letšatši la sekolo. Dikolo tše itšego di na le mešongwana ya go fapana ya ka mehla.

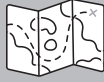
Methopo

Puku ya Moithuti; Pukutšhomelo ya DBE, letlakala la 16 le la 17; dimakatsine; sekero; klu; dikherayone/ diphentshele

Ka boikgethelo, mošongwana wo o ka ba ka mokgwa wa letlakalatšhomelo leo baithuti ba setago ba ba ba kgomaretša ka tatelano ya maleba ka gare ga pukutšhomelo ya bona. Puku ya 1 DBE Rainbow letlakala la 12 le 13

Rubriki ya kelo ye e sego ya semmušo: Ntle le ka semmušo leka baithuti ba šoma ka diphere

Moithuti o kgonne go:			
Latelantšha mešongwana ya gagwe mehla ya letšatši le letšatši			

Nako ya go utolla

Puku ya Moithuti letlakala la 15

Botšiša baithuti: Naa ke mang yoo a tsebago gore ke melao efe?

Šomiša mehlala: kgetha baithuti ba go diragatša, (mehlala e ka fapafapana go lebeletšwe melao ya phapoši ya gago):

1. Kgopela moithuti gore a goeletše, 'Morutiši, morutiši!', mola yo mongwe a dutše a bolela.
Aa e ka ba se ke go loka le setho? Aa e ka ba o dumeletšwe go dira se ka phapošing?
2. Aa e ka ba o dumeletšwe go tšwa ka phapošing nako efe goba efe ge o nyaka go dira seo?
3. Aa e ka ba o ka sepela go ya godimo le fase go ya setholong go ya go loutša phentshele ya gago?

Ahlaahlang melao ya phapoši yeo baithuti ba swanetšego go e tseba. Melao ya phapoši e swanetše go bonagala ka phapošing.

Botšiša o be o tšee diphetolo go tšwa go baithuti ba go fapafapana.

1. Aa e ka ba phapoši ya gago e na le melao?
2. E fa maina a melao ye **mebedi** ya ka phapošing yeoe e beilwego ke morutiši wa gago.
Boeletša melao ya phapoši. Tsenya baithuti ba bantši ka fao go kgonegago ka gare gore ba fe diphetolo.
3. *Dumelela baithuti go oketša go melao yeo e lego gona ya phapoši. Se se tla ba dumelela gore ba arabele le go ba le maikarabelo.*

mantšu a tlotlontšu a swanetše go bonagala go baithuti
ba bontšhe mehlala/ dithalwa tša go bonwa fao go kgonagalago

- **melao** – ka fao motho goba motho yo mongwe a swanetšego go itshwara ka gona

Lentšu
le leswa

Thutaboitšhidullo

Šoma ka dihlopha.

Tlhahli ya Mošongwana:

- Arola phapoši ka dihlopha tše nne go ya le ka nomoro ya baithuti.
- Fapantšha dihlopha go ya ka bong, morafe le bodumedi.
- E ba le lekwela go baithuti bao ba ka bago le go se lekanele/ mapheko/ magomo a mesepelo ya mmele.
- Mošongwana o swanetše go phethwa ka ntle.
- Kgoboketša didirišwa: mehwidinyane, kgati le tšhoko. Beakanya mešongwana maemong a go fapana. Phutha mehweinyane ka mothaladi ka botelele bja matsogo a mabedi magareng ga mehweinyane, bea dikgati lebatong; thala mothaladi wa go re thwii lebatong ka tšhoko.
- Šomiša nakana goba sedirišwa sa go swana le yona go tsebiša baithuti nako ye ba swanetše go thoma le go fetša.
- Dira boitšhidullo bja go itutetša le bja go iphodiša le baithuti.

Mošongwana

Baithuti ba tla lekanetša godimo ga mothaladi wa thwii, le kgati, leoto le tee ka pele ga le lengwe. Go sepelela morago le pele go dikologa mehweinyane, go phema mehweinyane. Go tshela ka leoto le tee, ka maoto a go šielana; go fapantšha magareng ga la ngele, la go ja, go ya pele le morago.

- Hlalošetša baithuti mošongwana gomme o abe mehlala.
- Šomiša baithuti ba se ba kae go diragatša (baithuti ba go fapafapana).
- Bea ditetelo: Go fa mehlala: molodi wo tee wa nakana o ra go thoma, melodi ye mebedi ya nakana e ra go emiša.
- Itlwaetše le baithuti ka moka. Mme dihlopha tša go fapafapana di šielana magareng ga maemo. Hlokomela tšwelopele ya baithuti mo maemong a go fapafapana.
- Dihlopha ka moka di swanetše go ba le sebaka maemong ka moka.
- Ka boikgethelo: Šomiša lenaneotekolo go kgoboketša datha.

Naa ke ya bjang sekolong?

Puku ya Moithuti letlakala la 15 le 16

- Botšiša baithuti: Aa e ka ba ka moka ga rena re sepela go ya sekolong? Aa e ka ba ka moka ga rena re namela dipaesekele tša rena go ya sekolong?
- Kgomaretša dinepe/ bontšha dinepe tša ditsithale tša koloi, baithuti ba go sepela, thekisi, pase le paesekele.
- Botšiša baithuti gore ba fihla sekolong bjang.
- Tšea diphetolo go tšwa go baithuti ba se ba kae ba go fapafapana.

Mošongwana wa 4 (Puku ya Moithuti letlakala la 16)

šoma ka dihlopha.

Tlhahli ya mošongwana

- Baithuti ba ahlaahla ka fao ba fihlago sekolong.
- Balelang gore ke baithuti ba bakae: bao ba tlogo ka thekisi, ba tlogo ka pase, ba namelago go tla sekolong le ba go sepela go tla sekolong.
- Ngwala dipalomoka godimo ga poroto kgauswi le senepe sa go šoma.
- Baithuti ba lebelela ditaetšo godimo ga letlakala la 16 gomme ba ahlaahla seo ba se bonago.
- Balela baithuti ditsopolwa.
- Botšiša dipotšišo tša go swana le: Naa Meike o tla bjang sekolong? Naa Sipho le James ba ya sekolong ka eng?
- Tšwela pele go ahlaahla ditaetšo go letlakala la 16 gomme o šomiše maina a baithuti gore phapoši e amantšhe mokgwa wa dinamelwa le leina la moithuti/ maina a baithuti.
- Tšea diphetolo go tšwa go baithuti ba go fapafapana.
- Halosetša baithuti mošongwana. Ba ngwala dikarabo ka pukung ya bona ya go ngwalela.

Dikarabo tšeo di šišintšwego

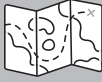
1. Hlonelwa le Buhle ba tšewa kgopu ka koloi ya tatago bona.
2. Abdullah o ya sekolong ka pase.
3. Sipho le James ba a sepela go ya sekolong.
4. Meike o otlela paesekele go ya sekolong.
5. Frances, Josh le Kaylee ba ya sekolong ka thekisi.

Boakaretši le go fapafapana

Šetša ka fao bana ba yago sekolong ka gona. Hlohletša baithuti ka moka go kgatha tema ka gare ga dipoledišano tša mathomo. Baithuti ga ba swanela go dirwa go ikwa ba se ba lokologe go lebeletšwe mokgwa wa bona wa senamelwa. Sepela sepela gomme o thuše baithuti nako ye ba ngwala dikarabo ka gare ga dipukutšhomelo tša bona.

Methopo

Puku ya Moithuti; tša go ngwala le go ngwalela le pukutšhomelo; phorotšektha/ poroto ye tšhweu goba dinepe tša go gatišwa tša mekgwa ya go fapana ya dinamelwa; Pukutšhomelo ya 1 ya Rainbow ya DBE, letlakala la 18.

Nako ya go utolla

Kgopela moithuti yo mongwe le yo mongwe ka phapošing gore a botše mogwera wa gagwe ka fao a yago sekolong ka gona.

Laela baithuti gore ba theeletše ka tlhoko go dikarabo tšeo badirišane ba bona ba di fago.

1. Naa o ya sekolong bjang?

Kgopela modirišane yo mongwe le yo mongwe gore a bolele ka fao mogwera wa gagwe a yago sekolong ka gona.

2. Naa ke ditsela dife tše dingwe tšeo baithuti ba ka di šomišago go tla sekolong?

Ge go lebeletšwe diphetolo, botšiša baithuti ge eba go bile le yo mongwe yoo a tlilego sekolong a šomiša senamelwa se šele seo se sego gona porotong (šupetša dinepe tša godimo ga poroto: paesekela, kolo, pase, go sepela). Karabo ya go kgoanagala ke setimela.

A re lekole

Puku ya Moithuti letlakala la 17

- Ye ke tekolo ya go se be ya semmušo yeo e phethwago mafelelong a sererwa.
- Dikologa mola baithuti ba dutše ba feleletša tekolo.
- Ge eba moithuti o šitwa go ngwala dikarabo fase, aba sebaka ge dikarabo tša molomo di ka fiwa.

Dipotšišo le dikarabo tša teko ya semmušo Šoma ka bowena

Feleletša mafoko.

1. Dikarabo di tla fapafapana – leina la sekolo
2. Dikarabo di tla fapafapana – leina la hlogo ya sekolo
3. Dikarabo di tla fapafapana – leina la morutiši
4. Dikarabo di tla fapafapana – pase, koloj, thekisi, go sepela, paesekela, setimela

Araba ka Ee goba Aowa.

Dikarabo di tla fapafapana

1. Nka hwetša tsela ya ka ya go ya sekolong.
2. Ke tseba fao lepatlelo la dipapadi le lego gona.
3. Ofisi ya hlogo ya sekolo e kgole le phapoši ya ka ya borutelo.
4. Dintlwana tša boithomelo di kgauswi le phapoši ya ka ya borutelo.

Memorantamo la go lekola – Tekolo yeo e sego ya Semmušo

Memorantamo	Meputso
Leina la sekolo	1
Leina la hlogo ya sekolo	1
Leina la morutiši	1
Senamelwa seo ke se šomišetšwago go ya sekolong	1
Dipotšišo tše di arabilwego ka ee/aowa	1
Palomoka	/5

Dikoša

- Opelang koša ya ditšhwenyana tše hlano tše dinyane le šomiša mosepelo: Šupetša go Pukutšhomelo ya 1 ya Rainbow ya DBE letlakala la 10.

Leina le Sefane:	
Mphato wa:	Letšatšikgwedi:

Sekolo sa ka

I. Tlaleletša dipoloko.

a. Leina la sekolo sa ka ke

b. Leina la morutiši wa ka ke

c. Ka fao o yago sekolong ka gona _____

d. E fa maina a mebala ka moka ya yunifomo ya gago _____

Lefelo la go ithuta	Ditlwaedi tše dibotse
Nako ya go ruta	Diiri tše 6
Methopo yeo e šišintšwego	1. Puku ya Moithuti; dimakatsine; sekero; klu; phene/phentshele; Pukutšhomelo ya 1 ya Raibow ya DBE; dikarata tša go folaša, mantšu a lebotse la lentšu, phorotšektha/ poroto ye tšhweu
Dipoelo tša go ithuta	Ge go fihlwa mafelelong a sererwa, barutwana ba swanetše go ba ba kgona go: <ul style="list-style-type: none"> • Hlokomela mmele wa gagwe • Diragatša kwešišo ya lephelo le lebotse • Laetša ditlwaedi tše dibotse tša go ja • Hlama ditlwaedi tše dibotse le tša lephelo le lebotse.
Mabokgoni	<ul style="list-style-type: none"> • Laetša • Hlompha • Tlhokomelo • Bapetša • Hlokomešiša
Tsebo	Ditiro tša ka mehla tša lephelo ka gae, go akaretša go poratšha meeno, go swara mmele o hlwekile, ditlwaedi tše dibotse tša go ja le ditlwaedi tša lephelo tša monagano.
Mohola	<ul style="list-style-type: none"> • Lebeledišiša le go laetša • Dikgokaganyo • Boitshepo bja go ntšha dipotšišo le diitharollo • Hlompha • Kgotlelelo • Kwešišo
Maikutlo	Moya wo mobotse go motho ka boyena le go kwešiša bohlokwa bja ditlwaedi tša go ja gabotse le go swara mmele wa motho o hlwekile
Tsebo ya motheo	Baithuti ba swanetše go ba ba swere sererwa se ka sekololo sa ka tlasana le ditiro tša ka mehla tše dibotse tše di rutilwego ka gae.
Dipotšišo tša go nagana ka tsinkelo	<p>Naa ke ka lebaka la eng go le bohlokwa go ja le go nwa diagammele?</p> <p>Naa ke ka lebaka la eng go le bohlokwa go poratšha meeno?</p> <p>Naa ke ka lebaka la eng go le bohlokwa go raloka le go itšhidulla?</p>
Kopanyo	<p>Polelo ya ka gae: Go theeletša le go bolela: Polelo yeo e beakantšwego le yeo e sego ya beakanywa: Go abelana dikgopolo le maitemogelo le go hlagiša kwešišo ya dikgopolo.</p> <p>Go khoutha le Diropothiki: ditiro tša ka mehla – ka fao dilo di bopilwego ka gona ka tatelano ya nepagala</p>

Mekgwa ya go ruta	Poledišano, taetšo, taelo, go botšiša, kelo ya go se be ya semmušo
Kelo	Šomiša tlhokomedišišo go ela baithuti ka o tee ka o tee nakong ya mešongwana. Kelo e swanetše go ba ya go se be ya semmušo ebile e be ya go tšwela pele.
Rubriki	Kelo yeo e sego ya semmušo go letlakala la 7

A re thome

Ditlwaedi tše dibotse – Puku ya Moithuti matlakala a 18 le 19

Hlalosetša baithuti gore ba tla be ba ithuta mabapi le mokgwaphelo wo mobotse, woo o akaretšago go swara mmele wa gago o hlwekile, o e ja dijo tša phepo le bohlokwa bja mešongwana ya mmele.

- Botšiša baithuti gore go hlaosa eng go bona go phela gabotse.
- Tšea dikarabo go tšwa go baithuti ba go fapafapana.

Hle hlokomela: Nako ye le dira dipoledišano, dula o eba le lekwela go baithuti bao ba nago le botšo bja go fapana/ tikologo ya legae.

- Ahlaahlang ditaetšo godimo ga letlakala la 19.
- Baithuti ba swanetše go tšea metsotswana go lebelela go taetšo gomme o ahlaahle le bona seo se diregago ka gare ga seswantšho se sengwe le se sengwe. Tsenya baithuti ba bantši ka gare gomme o kgethe sehlopha sa baithuti gore se arabe.
- Ge eba go kgonagala, e ba le mehlala ye mentši ya go laetša mokgwaphelo wo mpbotse. Mehlala e ka ba diswantšho goba dibediyo tšeo baithuti ba di hlalelago. Ahlaahlang seo o se bontšhago baithuti.
- Hlaloša ka fao ditlwaedi tše dibotse di ka arogantšhwago ka dihlopha tše nne:
 - Go ja le go nwa dijo tša phepo
 - Go hwetša boroko bja go lekana bošego bjo bongwe le bjo bongwe
 - Go itšhidulla le go raloka
 - Go swara mebele ya rena e hlwekile.
- Morutiši a ka laetša dihlopha godimo ga poroto. Nako ye baithuti ba bea diswantšho ka ditlwaedi tša go nepagala ba ka di bea godimo ga poroto.
- Kgopela baithuti gore ba bee diswantšho go ya ka 'setlwaedi' sa go nepagala. Šomiša ditaetšo go tšwa go letlakala la 19.

Sehlopha/ setlwaedi sa go nepagala:

Taetšo ya 1: go ja dijo tša phepo

Taetšo ya 2: go nwa ka tsela ya phepo

Taetšo ya 3: go swara mebele ya rena e hlwekile

Taetšo ya 4: go swara mebele ya rena e hlwekile

Taetšo ya 5: go hwetša boroko bja go lekana bošego bjo bongwe le bjo bongwe

Taetšo ya 6: go itšhidulla le go raloka

- Baithuti ba šielana ka go bea diswantšho godimo ga poroto.

Mošongwana wa 1 (Puku ya Moithuti letlakala la 19)

Šoma ka dihlopha.

Tlhahli ya mošongwana

- Baithuti ba šoma ka dihlopha gomme ba ahlaahla go hwetša dikarabo tša maleba/ tša go nepagala.
- Dihlopha di swanetše go tswakatswakantšhwa. Moithuti yo mongwe le yo mongwe ka gare ga sehlopha o swanetše go hwetša sebaka sa go bolela.
- Balela potšišo ye nngwe le ye nngwe godimo.
- Sehlopha se sengwe le se sengwe se hloka go abela phapoši dipoelo ge dihlopha di dio fetša.
- Ahlaahlang dikarabo tša baithuti, go fa mohlala, hlalošang seo diphago e lego sona.

Dikarabo tšeo di šišintšwego

1. Re hlapa meno a rena letšatši le lengwe le le lengwe go a swara a hlwekile le go thibela diphago.
2. Dikarabo di tla fapana. mohl. Re a šawara, re a hlapa ka pafong goba re hlapa ka sesepe le lešela la sefahlego. Re ralokela ka ntle letšatši le lengwe le le lengwe. Re ya go robala ka iri ya seswai.

Boakaretši le go fapafapana

Boakaretši

Sepela sepela le phapoši ya borutelo gomme o theeletše go netefatša gore baithuti ka moka ba kgatha tema. Hlahla dipoledišano ge eba go hlokega.

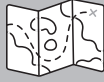
Go fapafapana

Hlokomela bana bao ba se nago phihlelelo ya meetse a thephe gore ba hlape goba ba šaware letšatši le letšatši. Hlohleletša kgotlelelo, go šetša le tlhokomelo go se.

Methopo

Puku ya Moithuti; diphousetara le diswantšho sa dijo tša phepo le mokgwaphelo wo mobotse.

Puku ya 1 DBE Rainbow letlakala la 22 le 23

Nako ya go utolla

Puku ya Moithuti letlakala la 20

Naa ke nako efe yeo o yago go robala bošego bjo bongwe le bjo bongwe?

- Naa ke ka lebaka la eng go le bohlokwa go ya go robala e sa le ka pela?
- Kgetha gore ke nako mang yeo baithuti ba yago go robala gomme le ahlaahle.

Ahlaahlang:

- Naa ke ka lebaka la eng go hlokega go ya malaong e sa le ka pela?
- Naa go direga eng nako ye motho yo mongwe a sa robale go fihla morago ga nako gomme a tsoga ka pela?
- Tšea dikarabo go tšwa go baithuti ba go fapafapana.

Naa ke ka lebaka la eng go robala e le setlwaedi se sebotse?

- Hlaloša gore ba kwele dikarabo tše dintši tša go fapana.
- Tšea dikarabo go tšwa go baithuti ba go fapafapana
- Hlahla dipelo ge eba go hlokega

Dikarabo tšeo di šišintšwego

Go a re thuša go dula re phaphame, go thuša menagano ya rena le mebele ya rena go khutša, go kaonafatša maatla a rena, go o thuša go ithuta bokaone.

Mošongwana wa 2 (Puku ya Moithuti letlakala la 20)

Šoma ka bowena

Kopanya Bokgabo bja Bohlami

Tlhahli ya mošongwana

La mathomo dirang mošomo wa sehlopha, mme moragonyana baithuti ba šome ka bo bona.

- Ahlaahlang: Naa batho ba hema bjang nako ye ba robetše? Naa ke modumo ofe woo batho ba bangwe ba o dirago nako ye ba robetše?
- **CA:** A re itlwaetšeng go hema. Kgopela baithuti gore ba ekiše go gona. Tšwelang pele ka go itlwaetša boitšhidullo bja go hema: ka gare le ka ntle; ekišang go tima makgantlele, bj.bj.
- Šupetša go ditaetšo ka gare ga Puku ya Moithuti go letlakala la 19. Ka bokopana lebelela diswantšho di se kae goba ka bonyane, diripana tša tshedimošo tšeo di hlalosago seo se diregago go mebele ya rena nako ye re robala.
- Botšiša baithuti gore ke ka lebaka la eng go le bohlokwa go hwetša diiri tše 10 go ya go tše 13 tša boroko.
- Tšea dikarabo go tšwa go baithuti ba go fapafapana gomme o ngwale diphetolo tša bona godimo ga poroto bjalo ka mafokwana.
- **CA:** Hlaloša gore ba tla thala seswantšho sa bona beng ba robetše nakong ya bošego (yeo e šišintšwego – baithuti ba ka penta sebakeng sa go thala).
- Baithuti ba šomiša mebala ya go fapafapana; boemo bja go robala bo swanetše go hlatslega.
- Baithuti ba dira phethene ya go phetha mošongwana.

Dikarabo tšeo di šišintšwego

1. Moithuti o thala seswantšho sa gagwe a robetše.
2. Moithuti o kgetha selo se tee gore a kopolle go tšwa porotong godimo ga seo a naganago gore se diragalela mmele wa gagwe mola a robetše.

Boakaretši le go fapafapana

Gopola gore ga se baithuti ka moka bao ba robalago malaong a bona beng. E ba le lekwela go baithuti bao ba nago le botšo/ tikologo ya ka gae ya go fapana.

Methopo

Puku ya Moithuti; diswantšho go tšwa go inthanete goba dimakatsine go bontšha seo se diragalelago mmele nako ye re robala; poroto, dikherayone/mebala/pente Puku ya 1 DBE Rainbow letlakala la 26 le 27

Mantšu a maswa/ tlotlontšu e swanetše go bonagala go baithuti.

Ba bontšhe mehlala/ dinepe tša go bonwa fao go kgonegago.

- **ditwatšhi** – dilo tše dinyane tša go phela tšeo re šitwago go di bona.

Di ka be di loketše mebele y arena ebile gape di ka re lwatša.

Go ja dijo tša phepo

Mošongwana wa 3 (Puku ya Moithuti letlakala la 21)

Šoma ka dihlopha

Tlhahli ya mošongwana

- Ahlaahlang kgoboketšo ya mabapi le dijo tša phepo.
- Ba gopotše gore ke dijo dife tšeo di bonwago bjalo ka tša phepo.
- Hlalošetša baithuti gore ba tla be ba dira kgoboketšo ya dijo le dino tša phepo. Baithuti ba ka no thala diswantšho tša bona goba ba seta le go kgomaretša diswantšho go tšwa go dikuranta goba go dimakatsine.
- Ba tla hloka tlhahlo ya mabapi le go kgomaretša diswantšho tša bona ka go hlweka godimo ga pampiri ya bona ya phousetara.
- Baithuti ba tla hlagiša diphousetara tša bona ge di dio fela.
- Nako ye go dirwa mošongwana wo kwešiša gore malapa a mangwe a katanela go hwetša mašeleng gomme dijo di tšewa go dio ba dijo, di ka ba e le tša phepo goba aowa.
- Hle šetša baithuti bao ba nyakago go tseba tshedimošo ye nngwe ya mabapi le sererwa se le dikatano go se tlaleletša.
- Lekola kwešišo ka go fa mehlala ya tlaleletšo ya dijo tšeo ba di tsebago.

Dikarabo tšeo di šišintšwego

1. Phousetara ya moithuti e tla akaretša diswantšho tša go fapafapana tša dijo le dino tša phepo.
2. Bontšha phapoši diphousetara tša bona.

Boakaretši le go fapafapana

Boakaretši

Sepela sepela mola baithuti ba šoma. Iketle gomme o thuše fao thušo e hlokegago.

Baithuti ba bangwe ba ka no katana le go seta le go kgomaretša.

Go fapafapana

Thuša baithuti bao ba ka bago le bogolofadi bja mmele gomme ba šitwa go seta.

Fapantšha dihlopha tša baithuti.

Methopo

Puku ya Moithuti; dimakatsine, dikuranta; diswantšho go tšwa go inthanete; pampiri ya A3 ya phousetara, sekero; klu ya dilo tša go ngwala le go ngwalela gore go thalwe Puku ya 1 DBE Rainbow letlakala la 26

Rubriki ya go leka mošongwana: Ntle le ka semmušo leka baithuti ba šoma ka diphere

Moithuti o kgonne go:	✓	×
laetša dijo tša phepo		
ka tatelano beakantšha phousetara		
bontšha boihlamelo ka go thala/ go seta le go kgomaretšha.		